

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זזה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי
ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת וארא תש"פ

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט

או הרבה כפי הפנאי.

אי הכי מאי אריא בתולה. אי אמרת בשלמא דעמא משום טרדא שפיר אלא מאחר שרוא תולה ותסעם במעוה אלמנה נמי: **אסמנים** אני. ואיכא צער אם לא היה הרוח ואינו אסור לרוח בימי אבלו אלא משום תענוג וגם לחוף לראות ואי אית ליה ערוביבא ברישה שרי אמר תוך שבעה יום היתיר רבינו שמואל לילתה אבלה לרוח תוך שבעה יודרוח

נמי בתשעה בלבן ובא כן משמע נמי בסמי יומא (ד' ע"ג) מי שיש לו חטטין בראשו קר כדרכו ביום הכפרים ואינו חושש אע"ג דסיבה בשתיה יחוד'ג וכן משמע בירושלמי אבל אסור בריחיה הדא דתימא בריחיה של תענוג אבל בריחיה שאינה של תענוג מותר כהדא דאימרו מי שלו חטטין ברישהו וכו':

אנינות לילה דרבנן. וא"ת והרי אני נמי אינו נהוג אלא במעשר אבל לענין ענינה דאבלות דרבנן הוא וא"כ לעולם אימנא לא באינות לילה דאורייתא הוי גבי מעשר. ויש לומר דאי איתא דהוי דאורייתא גבי מעשר. גבי שאר דברים דרבנן נמי הוה לה למגור דהך דתקון רבנן בעון דאורייתא תקל: **אין** עומדין עליהם בשורה. דילמא אתי לאסוקי לייחוס: ונפשי

16 אסמנים לא גזרו ביה רבנן: וכשמת מבי עבדו וכו': תנו רבנן: עבדים ושפחות אין עומדין עליהם בשורה. ואין אומרים עליהם פרפת אבלים ותנחומי אבלים. מעשה ויתמה שפחתו של רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לתנחמו: פיון שראה אותם, עלה לעליה, ועלו אחריו. נכנס לאנפולין, נכנסו אחריו. נכנס לפרקליון, נכנסו אחריו. אמר להם: פמרומה אני שאהם נכדים בפאשירים, עבשיו אי אתם נכדים אפילו בחמי חמין. לא קד שניתו לכם, עבדים ושפחות אין עומדין עליהם בשורה. ואין אומרים עליהם פרפת אבלים ולא תנחומי אבלים! אלא מה אומרים עליהם? בשם שאומרים לו לאדם על שזור ועל חמורו שמתו 'המקום ימלא לך חסדך', קד אומרים לו על עבדו ועל שפחתו, 'המקום ימלא לך חסדך'. תנאי איך, עבדים ושפחות אין מספדין אותן; ר' יוסי אומר: אם עבד פשר הוא, אומרים עליו: 'הוי איש טוב ואנאן ונתנה מיגיעו'. אמרו לו: אם כן מה הנחת לפשרים? תנו רבנן: אין קורין אבות אלא לישלשה, ואין קורין אמהות אלא לארבע. אבות, מאי מעניא? אוליכא משום דלא ידעין אי מראובן קא אהניו אי משמעון קא אהניו, אי הכי אמהות נמי לא ידעין אי מרחל קא אהניו אי מלאה קא אהניו! אלא עד הכא חשיבי, ספך לא חשיבי. תנאי איך, עבדים ושפחות אין קורין אותם אבא פלוני ואמא פלוני, ושל רבן גמליאל היו קורים אותם אבא פלוני ואמא פלוני. מעשה לכתור? משום דחשיבי: אמר ר' אלעזר: מאי דכתיב, 'כן אברכך בתי, בשמך אשא כפ'?' 'כן אברכך בתי', זו הריאת שמע; 'בשמך אשא כפ', זו תפלה. ואם עושה כן, עליו הכתוב אומר, 'כמו חלב ודבש תשגב נפש'. ולא עוד, אלא שגוחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא, שאמרו: 'ושמתי רגלתי והללתי' ר' אלעזר, פתר דמסיים צלותיה אמר הכי: 'הוי רצון מלפניך ה' אלהי, שתמשן בפרינו אהבה

1 א הכי, מאי אריא בתולה? אפילו פונס את האלמנה נמי! הכא קטור, והכא לא קטור. אי משום טרדא, אפילו מקביר ספיתו פים נמי! אלא מה אמר רבי אבא בר אבא אמר רב, אבל תיב ככל מצות האמורות פתורה, חוין מן התפילין, שרי נאמר פהן "פאר", שנאמר: "פאך הבוש ערד" וגו' אמרי: הים טרדא דרשות, הכא טרדא דמצינה: **מתני'** רחין לילה הראשון שמתה אשתו, אמרו לו תלמידיו: לפתנו רבינו, שאכל אסור לרחוין! אמר להם: איני פשאר בני אדם, אסמנים אני. וכשמת מבי עבדו, קבל עליו תנחומין, אמרו לו תלמידיו: לפתנו רבינו, שאין מקבלין תנחומין על העבדים! אמר להם: אין מבי עבדי פשאר כל העבדים, פשר היה, התי, אם רוצה לקרות קריה שמע לילה הראשון, קורא; רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל רוצה לישול את השם יפול: **גמ'** מאי טעמא דרבן (שמעון בן) גמליאל? קכבר אנינות לילה דרבנן, דכתיב: "ואחריתה כיום מר", ובמקום

17 בשורה. ואין אומרים עליהם פרפת אבלים ותנחומי אבלים. מעשה ויתמה שפחתו של רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לתנחמו: פיון שראה אותם, עלה לעליה, ועלו אחריו. נכנס לאנפולין, נכנסו אחריו. נכנס לפרקליון, נכנסו אחריו. אמר להם: פמרומה אני שאהם נכדים בפאשירים, עבשיו אי אתם נכדים אפילו בחמי חמין. לא קד שניתו לכם, עבדים ושפחות אין עומדין עליהם בשורה. ואין אומרים עליהם פרפת אבלים ולא תנחומי אבלים! אלא מה אומרים עליהם? בשם שאומרים לו לאדם על שזור ועל חמורו שמתו 'המקום ימלא לך חסדך', קד אומרים לו על עבדו ועל שפחתו, 'המקום ימלא לך חסדך'. תנאי איך, עבדים ושפחות אין מספדין אותן; ר' יוסי אומר: אם עבד פשר הוא, אומרים עליו: 'הוי איש טוב ואנאן ונתנה מיגיעו'. אמרו לו: אם כן מה הנחת לפשרים? תנו רבנן: אין קורין אבות אלא לישלשה, ואין קורין אמהות אלא לארבע. אבות, מאי מעניא? אוליכא משום דלא ידעין אי מראובן קא אהניו אי משמעון קא אהניו, אי הכי אמהות נמי לא ידעין אי מרחל קא אהניו אי מלאה קא אהניו! אלא עד הכא חשיבי, ספך לא חשיבי. תנאי איך, עבדים ושפחות אין קורין אותם אבא פלוני ואמא פלוני, ושל רבן גמליאל היו קורים אותם אבא פלוני ואמא פלוני. מעשה לכתור? משום דחשיבי: אמר ר' אלעזר: מאי דכתיב, 'כן אברכך בתי, בשמך אשא כפ'?' 'כן אברכך בתי', זו הריאת שמע; 'בשמך אשא כפ', זו תפלה. ואם עושה כן, עליו הכתוב אומר, 'כמו חלב ודבש תשגב נפש'. ולא עוד, אלא שגוחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא, שאמרו: 'ושמתי רגלתי והללתי' ר' אלעזר, פתר דמסיים צלותיה אמר הכי: 'הוי רצון מלפניך ה' אלהי, שתמשן בפרינו אהבה

מתני' רחין לילה הראשון שמתה אשתו. ונקברה בו ביום ואע"פ שאכל אסור בריחיה הוא רחין כראמר מעמא אסמנים אני והוא אדם מעונן ומפונק: **גמ'** קכבר אנינות דרבנן, ואע"פ שהיה ליל יום המיתה וכתובא אנינות באורייתא דכתיב לא אכלתי ואינו ממנו (דברים כב) ופתי מיום אחד אינו באינות אשתו (ליל' רב)

מאחריתה כיום מר קכבר ר"ג אין לילה של אחריו עם היום אלא מדרבנן הוא כשאר ימי האבל וגבי אסטני לא גזרו בה רבנן פלוגתיהו דרנאי היא ובחזם (ד' ע"ג) באינות לילה אי מדאורייתא אי מדרבנן: **אין עומדין עליהם בשורה**. מכות שורות סביב האבל ומנחמן אותו ואין שורה פוחת מעשרה: **ברכת אבלים**. ברכת רחבה שמברך אותו סעודה ראשונה משל אחרים ומברך שם ברכת אבליה ויאמר מפורשת בביתו פרק ראשון (ח' ח"א) לאמולות. בית קטן שלפני טרקלין הגדול: **נכדים בריש**. כלומר כבוד הייתי שתינו דבר ברמז מועט שראיתם אותי סר מעליכם ליבם פלוגתיהו: **הוי**. לשון גיחה ובעתק: **אין קורין אבות**. לישראל: **אלא לישלשה**. אברהם יצחק ועקב לאפוקי שבתים: **אלא לארבע**. יצחק רבקה רחל ולאה: **אבא פלוני אמא פלוני**. ראל בבניהם קאמר אלא בשאר בני אדם כעין שאנו קורין עבשיו מר פלוני מרת פלוני כך היה רגילן לומר אבא פלוני ואמא פלוני: **כן אברכך**. וכמו חלב ודבש. תרי קראי דסמיכי להדדי: **ונתנה**. שתים: **פרינו**. בגורלה: **אחרית ותקוה**. שתיה אחריתו טובה ונראה מה שקומו: **ותקנו**. לשון תקן: **ונשכים ונמצא** יחול לכבנו ליראה את שמך, שלא תגבר עלינו יתר הרע בהרהור הלילה לומר מאחרוך בנינו כעין כשנשכים בכל לבך מנצח בבנו מיחיל לך: **ותבא לפניך קודת נפשנו**. כלומר ספוק ערכנו וקודת רוחנו: **והבנתי ברעתנו**. תדע ותתן לכך ברעה הבאה עלינו: **מעני פנים**. שלא יתגבר בני: **ומעוות פנים**. שלא יצאונו עלי לנו ממזרות: **שאינו בן ברית**. שאינו מהדול: **ואע"פ** דקימינו קצוצי עליה דרבי. שהיו שותרים עומדין במצות אטונוטיו להכות ולחנקם בכל העומדים עליה: **בפמלא**

18 נכנסו תלמידיו לתנחמו: פיון שראה אותם, עלה לעליה, ועלו אחריו. נכנס לאנפולין, נכנסו אחריו. נכנס לפרקליון, נכנסו אחריו. אמר להם: פמרומה אני שאהם נכדים בפאשירים, עבשיו אי אתם נכדים אפילו בחמי חמין. לא קד שניתו לכם, עבדים ושפחות אין עומדין עליהם בשורה. ואין אומרים עליהם פרפת אבלים ולא תנחומי אבלים! אלא מה אומרים עליהם? בשם שאומרים לו לאדם על שזור ועל חמורו שמתו 'המקום ימלא לך חסדך', קד אומרים לו על עבדו ועל שפחתו, 'המקום ימלא לך חסדך'. תנאי איך, עבדים ושפחות אין מספדין אותן; ר' יוסי אומר: אם עבד פשר הוא, אומרים עליו: 'הוי איש טוב ואנאן ונתנה מיגיעו'. אמרו לו: אם כן מה הנחת לפשרים? תנו רבנן: אין קורין אבות אלא לישלשה, ואין קורין אמהות אלא לארבע. אבות, מאי מעניא? אוליכא משום דלא ידעין אי מראובן קא אהניו אי משמעון קא אהניו, אי הכי אמהות נמי לא ידעין אי מרחל קא אהניו אי מלאה קא אהניו! אלא עד הכא חשיבי, ספך לא חשיבי. תנאי איך, עבדים ושפחות אין קורין אותם אבא פלוני ואמא פלוני, ושל רבן גמליאל היו קורים אותם אבא פלוני ואמא פלוני. מעשה לכתור? משום דחשיבי: אמר ר' אלעזר: מאי דכתיב, 'כן אברכך בתי, בשמך אשא כפ'?' 'כן אברכך בתי', זו הריאת שמע; 'בשמך אשא כפ', זו תפלה. ואם עושה כן, עליו הכתוב אומר, 'כמו חלב ודבש תשגב נפש'. ולא עוד, אלא שגוחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא, שאמרו: 'ושמתי רגלתי והללתי' ר' אלעזר, פתר דמסיים צלותיה אמר הכי: 'הוי רצון מלפניך ה' אלהי, שתמשן בפרינו אהבה

19 נכנסו תלמידיו לתנחמו: פיון שראה אותם, עלה לעליה, ועלו אחריו. נכנס לאנפולין, נכנסו אחריו. נכנס לפרקליון, נכנסו אחריו. אמר להם: פמרומה אני שאהם נכדים בפאשירים, עבשיו אי אתם נכדים אפילו בחמי חמין. לא קד שניתו לכם, עבדים ושפחות אין עומדין עליהם בשורה. ואין אומרים עליהם פרפת אבלים ולא תנחומי אבלים! אלא מה אומרים עליהם? בשם שאומרים לו לאדם על שזור ועל חמורו שמתו 'המקום ימלא לך חסדך', קד אומרים לו על עבדו ועל שפחתו, 'המקום ימלא לך חסדך'. תנאי איך, עבדים ושפחות אין מספדין אותן; ר' יוסי אומר: אם עבד פשר הוא, אומרים עליו: 'הוי איש טוב ואנאן ונתנה מיגיעו'. אמרו לו: אם כן מה הנחת לפשרים? תנו רבנן: אין קורין אבות אלא לישלשה, ואין קורין אמהות אלא לארבע. אבות, מאי מעניא? אוליכא משום דלא ידעין אי מראובן קא אהניו אי משמעון קא אהניו, אי הכי אמהות נמי לא ידעין אי מרחל קא אהניו אי מלאה קא אהניו! אלא עד הכא חשיבי, ספך לא חשיבי. תנאי איך, עבדים ושפחות אין קורין אותם אבא פלוני ואמא פלוני, ושל רבן גמליאל היו קורים אותם אבא פלוני ואמא פלוני. מעשה לכתור? משום דחשיבי: אמר ר' אלעזר: מאי דכתיב, 'כן אברכך בתי, בשמך אשא כפ'?' 'כן אברכך בתי', זו הריאת שמע; 'בשמך אשא כפ', זו תפלה. ואם עושה כן, עליו הכתוב אומר, 'כמו חלב ודבש תשגב נפש'. ולא עוד, אלא שגוחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא, שאמרו: 'ושמתי רגלתי והללתי' ר' אלעזר, פתר דמסיים צלותיה אמר הכי: 'הוי רצון מלפניך ה' אלהי, שתמשן בפרינו אהבה

20 נכנסו תלמידיו לתנחמו: פיון שראה אותם, עלה לעליה, ועלו אחריו. נכנס לאנפולין, נכנסו אחריו. נכנס לפרקליון, נכנסו אחריו. אמר להם: פמרומה אני שאהם נכדים בפאשירים, עבשיו אי אתם נכדים אפילו בחמי חמין. לא קד שניתו לכם, עבדים ושפחות אין עומדין עליהם בשורה. ואין אומרים עליהם פרפת אבלים ולא תנחומי אבלים! אלא מה אומרים עליהם? בשם שאומרים לו לאדם על שזור ועל חמורו שמתו 'המקום ימלא לך חסדך', קד אומרים לו על עבדו ועל שפחתו, 'המקום ימלא לך חסדך'. תנאי איך, עבדים ושפחות אין מספדין אותן; ר' יוסי אומר: אם עבד פשר הוא, אומרים עליו: 'הוי איש טוב ואנאן ונתנה מיגיעו'. אמרו לו: אם כן מה הנחת לפשרים? תנו רבנן: אין קורין אבות אלא לישלשה, ואין קורין אמהות אלא לארבע. אבות, מאי מעניא? אוליכא משום דלא ידעין אי מראובן קא אהניו אי משמעון קא אהניו, אי הכי אמהות נמי לא ידעין אי מרחל קא אהניו אי מלאה קא אהניו! אלא עד הכא חשיבי, ספך לא חשיבי. תנאי איך, עבדים ושפחות אין קורין אותם אבא פלוני ואמא פלוני, ושל רבן גמליאל היו קורים אותם אבא פלוני ואמא פלוני. מעשה לכתור? משום דחשיבי: אמר ר' אלעזר: מאי דכתיב, 'כן אברכך בתי, בשמך אשא כפ'?' 'כן אברכך בתי', זו הריאת שמע; 'בשמך אשא כפ', זו תפלה. ואם עושה כן, עליו הכתוב אומר, 'כמו חלב ודבש תשגב נפש'. ולא עוד, אלא שגוחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא, שאמרו: 'ושמתי רגלתי והללתי' ר' אלעזר, פתר דמסיים צלותיה אמר הכי: 'הוי רצון מלפניך ה' אלהי, שתמשן בפרינו אהבה

21 נכנסו תלמידיו לתנחמו: פיון שראה אותם, עלה לעליה, ועלו אחריו. נכנס לאנפולין, נכנסו אחריו. נכנס לפרקליון, נכנסו אחריו. אמר להם: פמרומה אני שאהם נכדים בפאשירים, עבשיו אי אתם נכדים אפילו בחמי חמין. לא קד שניתו לכם, עבדים ושפחות אין עומדין עליהם בשורה. ואין אומרים עליהם פרפת אבלים ולא תנחומי אבלים! אלא מה אומרים עליהם? בשם שאומרים לו לאדם על שזור ועל חמורו שמתו 'המקום ימלא לך חסדך', קד אומרים לו על עבדו ועל שפחתו, 'המקום ימלא לך חסדך'. תנאי איך, עבדים ושפחות אין מספדין אותן; ר' יוסי אומר: אם עבד פשר הוא, אומרים עליו: 'הוי איש טוב ואנאן ונתנה מיגיעו'. אמרו לו: אם כן מה הנחת לפשרים? תנו רבנן: אין קורין אבות אלא לישלשה, ואין קורין אמהות אלא לארבע. אבות, מאי מעניא? אוליכא משום דלא ידעין אי מראובן קא אהניו אי משמעון קא אהניו, אי הכי אמהות נמי לא ידעין אי מרחל קא אהניו אי מלאה קא אהניו! אלא עד הכא חשיבי, ספך לא חשיבי. תנאי איך, עבדים ושפחות אין קורין אותם אבא פלוני ואמא פלוני, ושל רבן גמליאל היו קורים אותם אבא פלוני ואמא פלוני. מעשה לכתור? משום דחשיבי: אמר ר' אלעזר: מאי דכתיב, 'כן אברכך בתי, בשמך אשא כפ'?' 'כן אברכך בתי', זו הריאת שמע; 'בשמך אשא כפ', זו תפלה. ואם עושה כן, עליו הכתוב אומר, 'כמו חלב ודבש תשגב נפש'. ולא עוד, אלא שגוחל שני עולמים, העולם הזה והעולם הבא, שאמרו: 'ושמתי רגלתי והללתי' ר' אלעזר, פתר דמסיים צלותיה אמר הכי: 'הוי רצון מלפניך ה' אלהי, שתמשן בפרינו אהבה

בפמליא של מעלה, בחבורת שרי האומות שכשהשרים של מעלה יש תגר ביניהם תיכף יש קטטה בין האומות כדכתיב ועתה אשוב להלחם עם שר פרס (וינאל א) ובפמליא של מטה. בחבורת החמומים בקרן אורה. בוית אורה: ומי מעבב. שאין אנו עושים רעונך: שאור שבכיעה. יצר הרע שלכלבנו המתחממה: אני כדאי. לא הייתי חשוב והגן להיות נוצר. ועכשיו שנוצרת. מה חשיבותי הרי אני כאילו לא נוצרתי: ק"ו, שבמיתתי עפר אני: מרק, כלה חומי: כי הוה מסיים ספרא לומר. על שם שאיבד נפטר בשם טוב מרגלא בפומיה. דבר הו רגיל בפיה אני. העוסק בתורה בריה ואני וכן חבירי עם הארץ בריה הוא: אני מלאכתי כיער. כיבדו נודה מלאכתי ממלאכתי:

מגנדר. מתגדל להפסד אומנות: ושמא 1
תאמר. הדין עמו שאינו מתגדד במלאכתי 2
 שאילו היה חשוב אומנותו ולא היה לו לב 3
 פתוח להרבות בתורה כמותו והיה ממוטט 4
 ואין לו שבר: שנינו. שיש לו שבר לממוטט 5
 כמו למרבה: וכלכד שיבון לבו 6
 לשמים. ואצל קרובת הוא במנות 7
 בסופה: ערום ביראה. להטרים בכל מוח 8
 ערמה ליראת בורא: תכלית חכמה. 9
 עקרה של תורה שיהא ענה תשובה 10
 ומעט: העושה שלא לשמה נוח לו 11
 שלא נראה. פירוש שאינו לומד כדי 12
 לקיים אלא לקטר דברפק מקום שנדחו (ד' 13)
 אמר: רבא רמי תביע עד שמים וסדך 14
 וכתבי מעל השמים כאן בעוסק שלא 15
 לשמה כדי והתם איירי במקום כדי 16
 שיכבדוהו וכן משמע בירושלמי דפרקי: 17
ויאכלו וישתו. שבעה מזיו השכינה 18
 כאילו אכלו ושתו: גדולה התפארה. שהרי 19
 קראן אבנתו ומתחתו: לבי בגשמתא. 20
 תנוקת של בית רבן היו רגילין להיות 21
 למדים לפני רבן בבית הכנסת: כי רבנן. 22
 בית המדרש ששם שונים מטבחו וגמרא 23
 נטרין לבריריהו. ממתנות לבי בגשמתא. 24
 ונתנת להם רשות ללכת וללמוד תורה 25
 בעיר אחרת: מפני רבנן. זה מוח שהיה 26
 נטל רשות מחבירו לשוב לביתו ולארגו: 27
 עולמך תראה בחיידך. כל צרכי המצא: 28
 על גבי המנופח ותרצני. ר' יוחנן, פי הוה מסיים ספרא דאיוב אמר הכי: סוף אדם למות, וסוף 29
 בהמה לשחוקה, והכל למיתה הם עומדים. אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה, ועושה נחת רוח 30
 ליוצרו, ויגדל בשם טוב, ונפטר בשם טוב מן העולם, ועליו אמר שלמה: טוב שם משמן טוב, ויום 31
 תמות מיום הולדו. מרגלא בפומיה דרבי מאיר: יגמור ככל לבבך ובכל נפשך לרעת את דרכי 32
 אהרה עמך בכל מקום. מרגלא בפומיה דרבנן דרבנן: אני פרה, וחברי פריה; אני מלאכתי בעיר, והוא מלאכתי בעדה; אני משיבם 33
 למלאכתי, והוא משיבם למלאכתי, בשם שהוא אינו מתגדד במלאכתי, כך אני אינו מתגדד במלאכתי. ושמא תאמר, אני מרבה והוא 34
 ממעט? שנינו: אשר התקרב ואחד הממעט, וכלכד שכיוון לבו לשמים. מרגלא בפומיה דאביי: לעולם יהא אדם ערום ביראה. ויהא 35
 רך משיב תמה, ומרבה שלום עם אחיו ועם ירדויו ועם כל אדם, ואפילו עם גוי בשוק. כדי שיהא אוהב כל מעלה ונתמך למקוה, ויהא 36
 מקובל על הבריות. אמרו עליו ר' יוחנן בן זבאי, שלא הקדימו אדם שלום מעולם, ואפילו גוי בשוק. מרגלא בפומיה דרבנן: תכלית 37
 חכמה - תשובה ומעשים טובים; שלא יהא אדם קורא ושוטה, ובעט פאכיו ובאמו וברבו וכמי שהוא גדול ממנו בתקוה ובגיון, שצאמר: 38
 "ואשת חכמה יראת ה' היא טוב לכל ושרה", "לעושים" לא נאמר, אלא "לעושים" - לעושים לימה, ולא לעושים שלא לימה. 39
 וכל העושה שלא לשמה, נוח לו שלא נראה". מרגלא בפומיה דרב: "העולם הבא, אין בו לא אכילה ולא שתיה, ולא פרה ורביה, ולא 40
 משא ומתן, ולא קניאה ולא שנואה, אלא צדיקים יושבין ועשרותיהם בראשיהם, והגדים מזיו השכינה, שצאמר: והוה את האלהים 41
 ויאכלו וישתו": מרגלא בהקטחה שהקטתין הקדוש ברוך הוא לעושים יותר מן האנשים, שצאמר: "נשים שאננות קומנה שמענה קולי, בנות 42
 בושחות האנוה אמרתי". אמר ליה רב לר' תימא: נשים כמאי ירין? באקריו בנייהו לבי בגשמתא, ובאתניו בבריהו בי רבנן, ונטרין לגבריהו 43
 עד דאחו מבי רבנן. פי הוה מפטרי רבנן מבי ר' אמי, ואמרי לה מבי ר' חנינא, אמרי ליה הכי: "עולמך תראה בתוך, ואחריתך למי 44
 העולם תבא, ותקנתך לרוד דורים. לך יהיה תבונה, פיך ידבר חכמה, ולשונך ירחיש רגנות. עפעפך יישירו גידך, עיניך יארו: במאוד 45
 תורה, ופניך יהיוהו כפודת דרקע. שפתותיך יביעו דעת, וכלותיך תעלוהה מירשים, ופעמיתך ירצו לשמוע דברי עתיק וימין". פי הוה מפטרי 46
 רבנן מבי רב חקדיא, ואמרי לה מבי ר' שמואל בר נחמני, אמרו ליה הכי: "אלופינו מסובלים" וגו'. "אלופינו מסובלים" - רב ושמואל, 47
 ואמרי לה רבי יוחנן ור' אלעזר, חד אמרי: אלופינו בתורה ומסובלים במצות, וחד אמרי: אלופינו בתורה ובמצות, ומסובלים ביסורים. 48

ונפשי כעפר לכל תודיה. מה עפר אינו מקבל כליה לעולם כן ידו רצון שורעי לא יכלה לעולם כמו שהוא אמר והיה ורעך כעפר הארץ: אני בריה חבירי בריה. כלומר יש לו לב ממוני להבחין בין טוב לרע: **העושה** שלא לשמה נוח לו שכל נפרא, ואית האמר רב רבא אחיה דרב רב פפא. מקום שנתנו (ד' 1) ר' יוחנן עסקו אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה וי"ל הדבא מיירי שאינו לומד אלא לקטור כדבריו והתם מיירי שלומה ע"מ שובכדחה: פרץ

ולשקוד על דלתי תורתך; נצור תורתך לבקך, ונגד עיניך תהיה יראתי. שמוך פיך מכל תסא, וטורח יקדש ענינך מכל אישמה ועוון, ואני אהרה עמך בכל מקום. מרגלא בפומיה דרבנן דרבנן: אני פרה, וחברי פריה; אני מלאכתי בעיר, והוא מלאכתי בעדה; אני משיבם למלאכתי, והוא משיבם למלאכתי, בשם שהוא אינו מתגדד במלאכתי, כך אני אינו מתגדד במלאכתי. ושמא תאמר, אני מרבה והוא ממעט? שנינו: אשר התקרב ואחד הממעט, וכלכד שכיוון לבו לשמים. מרגלא בפומיה דאביי: לעולם יהא אדם ערום ביראה. ויהא רך משיב תמה, ומרבה שלום עם אחיו ועם ירדויו ועם כל אדם, ואפילו עם גוי בשוק. כדי שיהא אוהב כל מעלה ונתמך למקוה, ויהא מקובל על הבריות. אמרו עליו ר' יוחנן בן זבאי, שלא הקדימו אדם שלום מעולם, ואפילו גוי בשוק. מרגלא בפומיה דרבנן: תכלית חכמה - תשובה ומעשים טובים; שלא יהא אדם קורא ושוטה, ובעט פאכיו ובאמו וברבו וכמי שהוא גדול ממנו בתקוה ובגיון, שצאמר: "ואשת חכמה יראת ה' היא טוב לכל ושרה", "לעושים" לא נאמר, אלא "לעושים" - לעושים לימה, ולא לעושים שלא לימה. וכל העושה שלא לשמה, נוח לו שלא נראה". מרגלא בפומיה דרב: "העולם הבא, אין בו לא אכילה ולא שתיה, ולא פרה ורביה, ולא משא ומתן, ולא קניאה ולא שנואה, אלא צדיקים יושבין ועשרותיהם בראשיהם, והגדים מזיו השכינה, שצאמר: והוה את האלהים ויאכלו וישתו": מרגלא בהקטחה שהקטתין הקדוש ברוך הוא לעושים יותר מן האנשים, שצאמר: "נשים שאננות קומנה שמענה קולי, בנות בושחות האנוה אמרתי". אמר ליה רב לר' תימא: נשים כמאי ירין? באקריו בנייהו לבי בגשמתא, ובאתניו בבריהו בי רבנן, ונטרין לגבריהו עד דאחו מבי רבנן. פי הוה מפטרי רבנן מבי ר' אמי, ואמרי לה מבי ר' חנינא, אמרי ליה הכי: "עולמך תראה בתוך, ואחריתך למי העולם תבא, ותקנתך לרוד דורים. לך יהיה תבונה, פיך ידבר חכמה, ולשונך ירחיש רגנות. עפעפך יישירו גידך, עיניך יארו: במאוד תורה, ופניך יהיוהו כפודת דרקע. שפתותיך יביעו דעת, וכלותיך תעלוהה מירשים, ופעמיתך ירצו לשמוע דברי עתיק וימין". פי הוה מפטרי רבנן מבי רב חקדיא, ואמרי לה מבי ר' שמואל בר נחמני, אמרו ליה הכי: "אלופינו מסובלים" וגו'. "אלופינו מסובלים" - רב ושמואל, ואמרי לה רבי יוחנן ור' אלעזר, חד אמרי: אלופינו בתורה ומסובלים במצות, וחד אמרי: אלופינו בתורה ובמצות, ומסובלים ביסורים. מ"א

פ"ק זה אחתופל. שפרץ פ"צה מבלכת בית דוד. יוצאת זה דואג שיצא לתרבות רעה כדמפרש בחלק (דף ק) גבי ווי שיצא זה: צ"ל זה גזיה. שדה מצרע וכו'כני ביה גמא גמא קרא והיינו צדחה: והם ונתן בורע. ולכך יש להניח בתקיעתו והם בורע עדיך באו ולא גרטינן עדיך לא בא: ת"ר ז'ומני בשטא. אבל בעצרת שאניט

כל העולם כולו נונינן בצדקה. בעדקתו לא כקב"ה ולא בזכות שבדק; והם נונינן ברוינע. בזכות שבידם ובעדקתם משתעי קרא וקרי להו רחוקים מצדקתו של הקדוש ב"ה: אינן נונינן. שאין להן כדו צרכיהם ומתפרנסים בקושי: ופליגין דרב יהודה. דאיהו אמר אבידן כל היינו רשעים: גזכ"א. אם אדם עשה היא בבבל ובבשכתי (פ"ד דף טז)

אמרין שהיו מן הנתינים: שבחא דאורייתא ת"ר ז'ומני בשטא. שהיו אסופים עם ישראל בארץ לשמוע בהלכות הפסח מרדש דרב אשי ובאלול לשמוע הלכות חג: לא כל הרוצה וכו', אם לא החוק חכם וחסיד רביבם אין לא אלא גאה שמראה בעצמיהו כול לבית לבה: אמרי אינשי צדיקתא הוא לדית ליה. הראה אותו שאינו עושה מלאכה אינו מניח שמתחשע באב הוא בטל אלא אין לו מלאכה לעשות: פוק חוי כמה בטלני אינא בשוקא. אף כינו מלאכה:

הדרן עלך היה קורא

מי שמתו בו פטור מלקרות ק"ש. לפי שהוא טרוד במחשבת קבורתו והוא דומיא דחזון דפטור משום טירדא דמצוה: וחלופיהו. שכן דרך שמחלפלין לשאת לפי שהכל חפצין לזכות בה את שלפני המטה. שיתעסקו בו שנתעני המטה אצלם: ושלאחר המטה. שנשאוהו כבה: שלפני המטה צורך בהם פטורים. אם צריכים לשאתו פטורים: ושלאחר המטה. אף אם צורך בהם חייבים הואיל שכבר יצאו ידי חובתן מן המטה: ואלו ואלו פטורין מן התפלה. דלא דאורייתא היא ורבותיה פירשו לפי שיש להם עוד שהות ולי גרנא שאין זה הלשן פטור. שהיו מנחמין את האל בדרך שורה סביבותיו בשבוע מן הקרב: גמי שאינו מוטל לפניו. כגון הוא בבית אחד וזמנת בבית אחר: אוכל כבית אחר. דנראה כלועג לשיש וכו': ואינו מיסב. כדרך המטובים בעשוי צדו השגפלות ובמטה: ואינו מברך. ואינו צריך לברך ברכת המצוי: ואינו מומן. אינו צריך לברך ברכת המזון:

ואן

הדרן עלך היה קורא

מי שמתו מוטל לפניו, פטור מקריאת שמע ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה. נושא המטה וחלופיהו וחלופיהו חלופיהו, את שלפני המטה ואת שלאחר המטה, את שלפני המטה צורך בהם פטורים, ואת שלאחר המטה צורך בהם חייבים. ואלו ואלו פטורים מן התפלה. קברו את המת וחורו, אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה - תחילו: ואם לאו - לא יתחילו. העומדים בשורה, הפנימיים פטורים והחיצונים חייבים. (גשים ועבדים ומקנים פטורים מקריאת שמע ומן התפילין, ותיבין בתפלה ובמזוזה ובברכת המזון): גמי מוטל לפניו אין, ושאינו מוטל לפניו לא? ורמינהו, מי שמתו מוטל לפניו, אוכל בבית אחר; ואם אין לו בית אחר, אוכל בבית הבירוי; ואם אין לו בית הבירוי, עושה מחיצה ואוכל; ואם אין לו דבר לעשות מחיצה, מחויר פניו ואוכל. ואינו מיסב ואוכל, ואינו אוכל בשך ואינו שותה וין, ואינו מברך ואינו מומן, ואן

אלא יום אחד לא היו כל כך 1
מתאספין ושגמא ניטא איתרוש ליה 2
וראיתו בספר העתים שחבר דרב רבי 3
יהודה בר ברקיהו לשמע שהיה עומד על 4
אש ויורד מן השמים עליהם בכלה דאלול 5
ובכלה דאדר: רב, שישא בריה דרב אידי 6
אמר לעולם לא תחליק. פ"ח"ה דהב"ה כרב 7
ששת דרואה בתראה והלכה כרשב"ג דאמר 8
לא כל הרוצה לטול את חשם יטול ובכל 9
מקום ששנה רבן שמעון בן גמליאל 10
במשנתו הלכה כמותו חוץ מעבר וצדון 11
וראה חירוצה (תבונה עז). וכן פסוק ר"ח 12
ומיודו אנו שבשום פעם אין אנו מכוונים 13
היטב גם חתן יש לקרות דאירבה נראה 14
כיוודא אם לא יקרא כלומר אני מכוין בכל 15
עשה אבל לעשות מלאכה בתשעה באב 16
אין לעשות מלאכה.

הדרן עלך היה קורא

מי שמתו מוטל לפניו. רש"י גריס מי שמתו 1
אחר התפל השחר אבל נראה לר"י 2
שהוא אחר היה קורא דאירי בספיה מק"ש 3
וכאן מתחיל גמי פטור ק"ש ובירושלמי 4
גריס כמו כן: פטור מק"ש. בירושלמי 5
מפרש שעמא א"ר כן כתיב למען חזכור בו 6
עד כל ימי חייך ימים שאתה עוסק בגריסין 7
ולא ימים שאתה עוסק במתים: הכי נרטינן 8
פטור מקריאת שמע ומן התפלה ומן 9
התפילין: 10
הכי גריס רש"י שלאחר המטה אפילו 11
המטה צריכה להם חייבין לפי 12
שלעולם לא היו גרילים לשאת שכבר 13
נשא חלקם ותימה קצת הלשון לפרש מאי 14
קאמר אפ"י צריכה להם ואלו שאין 15
נושאין כלל את המט לא כך נראה גריס 16
הספרים שלפני המטה ושלאחר המטה את 17
הדמטה צריכה להם פטורין אין צריכה 18
להם חייבין: אלא ואלו פטורין מן התפלה. 19
אבל בקיש ובתפילין שהן מדאורייתא 20
חייבים וירשא קאמר מי שמתו מוטל 21
לפניו דפטור מן קריאת שמע ומן התפילין 22
וכו' כל שכן דפטור מן התפלה אבל לא 23
נשאו המטה למתו מוטל לפניו: 24
ואינו מברך. פ"רש"י ואין זקוק לברך. 25
ומשמע מותר פירושם שאם רצה 26
לברך רשאי מידו בירושלמי קאמר אם 27
רצה להתחייב אין שומעין לו לכך נראה 28
לומר אינו מברך אינו רשאי לברך ומפרש 29
בירושלמי למח קאמר מפני כבודו של מת 30
אי נמי מפני שאין לו מי שיטא משאו ופרץ 31
הדמתי פטור מניטיל לולב וקא ס"ד 32
דמיייר ביהו ש"ס ובו אינו טרוד לישא משאו 33
ומשני תפרר בחול פ"י בחול של מועד. 34
הדמתי 35
לפניו, אוכל בבית אחר; ואם אין לו בית אחר, אוכל בבית הבירוי; ואם אין לו בית הבירוי, עושה מחיצה ואוכל; ואם אין לו דבר לעשות מחיצה, מחויר פניו ואוכל. ואינו מיסב ואוכל, ואינו אוכל בשך ואינו שותה וין, ואינו מברך ואינו מומן, ואן

והנתיא פטור מתקנת שופר איתך לומר בחול ולא ביום חמשה ומשני א"ר חנינא שהוא זקוק לחבין לו ארון וחבריו כהנין (שבת קכא.) מתישכין על התחום להביא לו ארון וחבריו כמו שהוא נשאו משאו דמי אלמא משמע דבשבתות ויש אינו רשאי לברך ולהתפלל וטרודו לחשיך לו על התחום להביא ארון וחבריו קושא מטפיא דקתיני שבת

ומתניתין נמי אפילו בבית אחר נמי פטר ליה דכל שמטיל עליו לקבור קרי מוטל לפניו ויסק אברהם וגו' וכתוב ואקברה מתי מלפניו. והיא עשתא לאו לפניו הוה משמרו. אדם אחר שאינו לק"ט. אסור לקרות בתוך ארבע אמות שלו משום לונע לרש. והושעין אברהם תנא קמא חייש לעבכרם אפי' בספינה דקריא. מרצף גדול של עור. ואם היה מתיא. תצריך לרובע על הסוס ולרצף. אלא זכריא. והיא מתיא רובע מלוח ה' חונן דל קרי בה מלוח את המקום מי שחונן את הארץ לך דל מן חמת הגמולא אתו כאלו מלוח את המקום. דליה. הגביהו. לא שנית. לא חורת על פנים שנית כדי שתתבונן בה אלו צדיקים. ונאי יודעים שימותו בתוכם אל כלם יום מבניה ומודעים ידיהם בעשייה ורשיעים אינם יודעים מאומה שעושים עצמם כאינם יודעים חוטאיהם. הוא הבה. השפיל את השנים של דורות משני מקדשיש שלא היה בהם כמותא אריאל. בית המקדש שנאמר הוי אריאל אריאל קרית חיה דוד (שעוהו טז.) מואב. על שם שבנאו דוד דאית מרות המואביה: גו'

ואין מברכין עליו. אין עריך שירכו לו אדרים בברכת הלחם: ואין מומצין עליו. אין מוציין עם שלשה לומין: תשמיש המטה איכא בנייהו. לרש חייב אבל בענה בשבת: קתיני מיהת פטור סק"ש ומכל ברכות. ואפילו כשהוא אוכל בבית חברה: תרנמא. לוא דתני פטור אמי שאין לו בית אחר דקאמר מחזור פניו ואוכל: רב אמר. לעולם אבאל ומתניתין נמי אפילו בבית אחר נמי פטר ליה דכל שמטיל עליו לקבור קרי מוטל לפניו: ויסק אברהם וגו' וכתוב ואקברה מתי מלפניו. והיא עשתא לאו לפניו הוה משמרו. אדם אחר שאינו לק"ט. אסור לקרות בתוך ארבע אמות שלו משום לונע לרש. והושעין אברהם תנא קמא חייש לעבכרם אפי' בספינה דקריא. מרצף גדול של עור. ואם היה מתיא. תצריך לרובע על הסוס ולרצף. אלא זכריא. והיא מתיא רובע מלוח ה' חונן דל קרי בה מלוח את המקום מי שחונן את הארץ לך דל מן חמת הגמולא אתו כאלו מלוח את המקום. דליה. הגביהו. לא שנית. לא חורת על פנים שנית כדי שתתבונן בה אלו צדיקים. ונאי יודעים שימותו בתוכם אל כלם יום מבניה ומודעים ידיהם בעשייה ורשיעים אינם יודעים מאומה שעושים עצמם כאינם יודעים חוטאיהם. הוא הבה. השפיל את השנים של דורות משני מקדשיש שלא היה בהם כמותא אריאל. בית המקדש שנאמר הוי אריאל אריאל קרית חיה דוד (שעוהו טז.) מואב. על שם שבנאו דוד דאית מרות המואביה: גו'

ואין מברכין עליו ואין מומצין עליו, ופטור מקריאת שמע וכן התפלה וכן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה. ובשבת מיסב ואוכל בשר ושוקה וין ומבדק ומומן, ומברכין עליו ומומזין עליו, ותיב בכל המצות האמורות בתורה. וכן שמעון בן גמליאל אומר: מתוך שנתחייב פאלו, נתחייב בכלו. ואמר ר' יוחנן: מאי בנייהו? תשמיש המטה איכא בנייהו. קתיני מיהת, פטור מקריאת שמע וכן התפלה וכן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה. אמר רב פפא: תרנמא אפחור פניו ואוכל. רב אשי אמר: כיון שמוטל עליו לקבור, כמוטל לפניו דמי, שאמרו: ויקם אברהם מעל פני מתו, ונאמר: ואקברה מתי מלפניו. כל וכן שמוטל עליו לקבור, כמוטל לפניו דמי. מתו אין, אבל משמרו לא. והתניא, המשמר את המת, אף על פי שאינו מתו, פטור מקריאת שמע וכן התפלה וכן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה? משמרו, אף על פי שאינו מתו; מתו, אף על פי שאינו משמרו. מתו ומשמרו אין, אבל מהתקן בבית הקברות לא. והתניא, לא יתקן אדם בבית הקברות ותפילין בראשו וספר תורה ברצועו וקורא, ואם עושה שם עובר משום "לונע לרש תרף עושהו"? הךם תוף ארבע [אמות] הוא דקאסי, חוץ לארבע אמות תיב, דאמר מר: מת תופס ר' אמות לקריאת שמע. הךא, חוץ לר' אמות נמי פטור; גופא, המשמר את המת, אף על פי שאינו מתו, פטור מקריאת שמע

ואין מברכין עליו. אין עריך שירכו לו אדרים בברכת הלחם: ואין מומצין עליו. אין מוציין עם שלשה לומין: תשמיש המטה איכא בנייהו. לרש חייב אבל בענה בשבת: קתיני מיהת פטור סק"ש ומכל ברכות. ואפילו כשהוא אוכל בבית חברה: תרנמא. לוא דתני פטור אמי שאין לו בית אחר דקאמר מחזור פניו ואוכל: רב אמר. לעולם אבאל ומתניתין נמי אפילו בבית אחר נמי פטר ליה דכל שמטיל עליו לקבור קרי מוטל לפניו: ויסק אברהם וגו' וכתוב ואקברה מתי מלפניו. והיא עשתא לאו לפניו הוה משמרו. אדם אחר שאינו לק"ט. אסור לקרות בתוך ארבע אמות שלו משום לונע לרש. והושעין אברהם תנא קמא חייש לעבכרם אפי' בספינה דקריא. מרצף גדול של עור. ואם היה מתיא. תצריך לרובע על הסוס ולרצף. אלא זכריא. והיא מתיא רובע מלוח ה' חונן דל קרי בה מלוח את המקום מי שחונן את הארץ לך דל מן חמת הגמולא אתו כאלו מלוח את המקום. דליה. הגביהו. לא שנית. לא חורת על פנים שנית כדי שתתבונן בה אלו צדיקים. ונאי יודעים שימותו בתוכם אל כלם יום מבניה ומודעים ידיהם בעשייה ורשיעים אינם יודעים מאומה שעושים עצמם כאינם יודעים חוטאיהם. הוא הבה. השפיל את השנים של דורות משני מקדשיש שלא היה בהם כמותא אריאל. בית המקדש שנאמר הוי אריאל אריאל קרית חיה דוד (שעוהו טז.) מואב. על שם שבנאו דוד דאית מרות המואביה: גו'

ואין מברכין עליו ואין מומצין עליו, ופטור מקריאת שמע וכן התפלה וכן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה. ובשבת מיסב ואוכל בשר ושוקה וין ומבדק ומומן, ומברכין עליו ומומזין עליו, ותיב בכל המצות האמורות בתורה. וכן שמעון בן גמליאל אומר: מתוך שנתחייב פאלו, נתחייב בכלו. ואמר ר' יוחנן: מאי בנייהו? תשמיש המטה איכא בנייהו. קתיני מיהת, פטור מקריאת שמע וכן התפלה וכן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה. אמר רב פפא: תרנמא אפחור פניו ואוכל. רב אשי אמר: כיון שמוטל עליו לקבור, כמוטל לפניו דמי, שאמרו: ויקם אברהם מעל פני מתו, ונאמר: ואקברה מתי מלפניו. כל וכן שמוטל עליו לקבור, כמוטל לפניו דמי. מתו אין, אבל משמרו לא. והתניא, המשמר את המת, אף על פי שאינו מתו, פטור מקריאת שמע וכן התפלה וכן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה? משמרו, אף על פי שאינו מתו; מתו, אף על פי שאינו משמרו. מתו ומשמרו אין, אבל מהתקן בבית הקברות לא. והתניא, לא יתקן אדם בבית הקברות ותפילין בראשו וספר תורה ברצועו וקורא, ואם עושה שם עובר משום "לונע לרש תרף עושהו"? הךם תוף ארבע [אמות] הוא דקאסי, חוץ לארבע אמות תיב, דאמר מר: מת תופס ר' אמות לקריאת שמע. הךא, חוץ לר' אמות נמי פטור; גופא, המשמר את המת, אף על פי שאינו מתו, פטור מקריאת שמע

ואין מברכין עליו ואין מומצין עליו, ופטור מקריאת שמע וכן התפלה וכן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה. ובשבת מיסב ואוכל בשר ושוקה וין ומבדק ומומן, ומברכין עליו ומומזין עליו, ותיב בכל המצות האמורות בתורה. וכן שמעון בן גמליאל אומר: מתוך שנתחייב פאלו, נתחייב בכלו. ואמר ר' יוחנן: מאי בנייהו? תשמיש המטה איכא בנייהו. קתיני מיהת, פטור מקריאת שמע וכן התפלה וכן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה. אמר רב פפא: תרנמא אפחור פניו ואוכל. רב אשי אמר: כיון שמוטל עליו לקבור, כמוטל לפניו דמי, שאמרו: ויקם אברהם מעל פני מתו, ונאמר: ואקברה מתי מלפניו. כל וכן שמוטל עליו לקבור, כמוטל לפניו דמי. מתו אין, אבל משמרו לא. והתניא, המשמר את המת, אף על פי שאינו מתו, פטור מקריאת שמע וכן התפלה וכן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה? משמרו, אף על פי שאינו מתו; מתו, אף על פי שאינו משמרו. מתו ומשמרו אין, אבל מהתקן בבית הקברות לא. והתניא, לא יתקן אדם בבית הקברות ותפילין בראשו וספר תורה ברצועו וקורא, ואם עושה שם עובר משום "לונע לרש תרף עושהו"? הךם תוף ארבע [אמות] הוא דקאסי, חוץ לארבע אמות תיב, דאמר מר: מת תופס ר' אמות לקריאת שמע. הךא, חוץ לר' אמות נמי פטור; גופא, המשמר את המת, אף על פי שאינו מתו, פטור מקריאת שמע

שירותא דגוים ולטסיים דראא פשיטא דמותר דלמה היה אסור ועוד דבריהא אמר בירושלמי דסקיא מלאה ספרים או שהיה בה עצמות של מת הרי זה מפשיל לאחוריו ורוב עליו: אלא איסוף משום לטסיים מותר לרובע עליהם. והיה לאחוריו מותר אפילו בלא לטסיים: בלח"ה באן אצלנו ועבשי מרחפין אונתו. ותימנה הוא אמרי בפ' תחבול (מנחות ק"ח.) והיא עשתא דאי רמינן לה. ונתנין ציצית בטליתותיהן משום לונע לרש וי"ל דה"פ ובא דומיכין אמת בהם משה שהיה ציצית ומצויה והמתים אינם מצויהם וגדול המצוה ובי' והיא דהתבלת חייבי דהתי מלמיה ועבשי ונא מסלקין אמת ונא אמת ר"ת דקתיני וישא רגליים של חיים בציצית חבלה ללבט טליה ד' כנפות וללבט ציצית וגם לכל העוסקים בהם של לזם ציצית והוה לונע לרש אם לא היה להם ציצית או משום ציצית לדורותם לזרזם אם לא שגם בחייבי אין מנהגיהו ללבט מניח ציצית אי היה רמינן לזה היה כמו לונע לרש ובי' נשים לאותם שהיה להם בחייהם א"כ יהיה לונע לרש לאחריהם ועוד א"ר שיש מנאשי לתייה דמסתיים הציצית דציצית עולה לזרזם חריג' עם ח' חותין וחסיהם קשרים או לובש ציצית נראה כאילו קיים כל התורה ומעלה בשקיאר וזה לא נתייר דגם חיים עליה וזה לובשם והוא כי קימה לו חבלה כל התורה כולה ומעלה בחייהם ממות (פ"ב) אשאל אשאל לכוני מלוח ובלבט מאפילוי ונא הציצית והגמרא חזקה עליו של דברים שאנו מניחין הגמרא שלנו ואנו עושין ספרים החיובים כמו מחוץ ישעיה בפסיקתא וכמו ויחל שיש בגמרא (מגילה דף לא.) דבתענת קורין ברכות וקללת ובמסכת סופרים (פ"ב) מפרש ויחל וחרבינא' היה רגיל שלא להסירם מן הבגד אלא לקרשם ולהדקם בתוך הבגד לאפקו נפשיה מלגזלוג' אם היה חייבן בציצית יש להם ציצית ואם לאו הרי הם כמסוין: שני' אריאל מואב. על שם דוד ושלמה שבנו את הבית ובאו מרות המואביה.

ניזוי וברדא. חזקתו של ברד והקדח שקרוין גלאנצא' בלעז' והיינו ביום השלג ונחת ונבטל לקרוין. כדי לטעוק בתורה דתנא סיפרא דבי רב. תורת חכמים: חלל רשע. ער על קדוהו הוא אמר ועדיין בימי חזקאל זו היה וקורוהו חלל: לקריאה. להזעקט בעבודת אוחוזים: אייקר תלמודייהו. אשתבח תלמודם גנוסחם. אייך הוכרז עליהם מחמת שבתה צערא דידהו. צער גופם ממש כגון קיעצת הריימה שתי' רוחות. של שתי ילדות מותה: ונשפט. עזר מנו גורו היום פורענות בעולם שהעולם נדון בריה: הפרגוד. מחיצה ומגבולת בין מקום החשיבה: ברביעה ראשונה. יורה שלש רביעיית דין בעירה שניה ושלישית ראשונה ביז במרחשון שניה כ"ג' שלישית בריח כסליו: בדר

1 איש חי אטו כולי עלמא. בספרים
2 מדויקים כתוב חי וקרינו חיל ומן
3 הכתיב דייק הבי שלא כתוב חיל אלא חי:
4 סיפרא דבי רב. מהארי דרש שהוא
5 חמור שבספרים: בתוך הבור. שהוא
6 באמצע הספרים:
7 אלמא ידעי. מרקאמר לעגל קא אתיה
8 ולא מנא לשניו ברלעיל דומה
9 קדים ואמר להו דהיינו דוקא לאתרי אבל
10 כל כך לא היה מקדים הדוא עצמו איט
11 ידעי:

12 וְאֵי בְּעֵית אִמְא מְרָבָא: "על פי שנים עדים או (על פי) שלשה עדים וימת הפרג", חי הוא, אלא
13 הַמַּת מַעֲרָבָא: בְּנִי ר' חִינְיָ נִפְקֵי לְקִיּוּמָא, אייקר להו תלמודייהו, הוּ קא מַעֲרֵי לְאֲדֹרְיָה, אַמְר
14 לִיה חַד לְתַבְרִיָּה: יַדַּע אַבּוּן בְּהַאי צַעְרָא. אַמְר לִיה אֲדִיד: מָנָא יַדַּע? וְהָא כְּתִיב, "נִבְדְּדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
15 יַדְעוּ! אַמְר לִיה אֲדִיד: וְלֹא יַדְעוּ! וְהָא כְּתִיב, "אֶךָ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב, וְנִפְשׁוּ עָלָיו תַּבְּבָל", וְאִמְר
16 רַבִּי וְצִקְיָה: קִישָׁה רַמְהָ לַמַּת כְּמַחֵם בְּבִישׁוֹ חַיִּי! אַמְר, בְּצַעְרָא דִּידְהוּ יַדְעוּ, בְּצַעְרָא דְאֲחֵרֵינָא לֹא
17 יַדְעוּ. וְלֹא? וְהִנְיָא, מַעֲשֵׂה חֲסִיד אַחַד שֶׁנָּמַן דִּינָי לְעֵנֵי כְּעֵרֵב רֹאשׁ הַשֶּׁנֶּה בִּישְׁנֵי בְצוּרָה,
18 וְהִקְשִׁיתוּ אִשְׁתָּהּ, וְהִלְךְ וְלָן בְּבֵית הַקְּבֻרֹת, וְשָׁמַע שְׂתֵי רִחוּת שֶׁמִּסְפָּרוֹת וּו לָן. אַמְרָה תְּרָא
19 לְתַבְרִיָּה: חֲבֵרְתָהּ, בּוֹאֵי וְנִשְׁטוּ בְּעוֹלָם, וְנִשְׁמַע מֵאֲחֹרֵי הַפְּרָגוֹד מַה פּוֹרְעֵנָת בְּאֵל עוֹלָם. אַמְרָה
20 לַחֲבֵרְתָהּ: אֵינִי וְכוּלָּהּ, שְׂאֵנִי קְבוּרָה בְּמַחְצֵלַת שֶׁל קְנִיָּם; אֵלֶּא לְכִי אִתְּ, וְמַה שְׂאֵת שִׁמְעַת אַמְרֵי
21 לִי. הֲלֹכָה הִיא וְשִׁמְשָׁה וְכָאֵה, וְאִמְרָה לַחֲבֵרְתָהּ: חֲבֵרְתִּי, מַה שִׁמְעַת מֵאֲחֹרֵי הַפְּרָגוֹד? אַמְרָה
22 לָהּ: שְׁמַעְתִּי, שֶׁכֵּל הַזּוֹרַע בְּרִבְעִיָּה רְאוּשָׁנָה – בְּרַד מַלְקָה אוֹתוֹ. הִלְךְ הוּא וְזַרַע בְּרִבְעִיָּה שְׁנֵיָהּ, שֶׁל
23 בְּלַעֲלֵל אֲתֵרַת. אֲתֵרַת, בְּמִדְרַשׁ תַּקְרָב: בְּאֲמַתָּה
24 רְדִיחִי. כֵּל בִּנְיָן מוֹשֵׁב הַרְחִיִּים קְרוּי אֲמַת
25 הַרְחִיִּים: אֲלַמָּא יַדְעוּ. מִי שֶׁנִּשְׁכַּח בֵּין הַחִיִּים:
26 זֹאת הָאֲרִיץ. בְּמִיתַת מוֹשֵׁה מִתָּי:

27 וְהָאֵלֶּיךָ מַלְקָה אוֹתוֹ. הִלְךְ וְזַרַע בְּרִבְעִיָּה
28 שֶׁכֵּל הַזּוֹרַע בְּרִבְעִיָּה שְׁנֵיָהּ – שְׁמַעְתִּי, שֶׁכֵּל הַזּוֹרַע בְּרִבְעִיָּה שְׁנֵיָהּ – שְׁדַרְפוֹן מַלְקָה אוֹתוֹ. הִלְךְ וְזַרַע בְּרִבְעִיָּה
29 וְנִשְׁטוּ בְּעוֹלָם, בּוֹאֵי אַמְרָה לֹא אִשְׁתּוּ: מִפְּנֵי מַה אֲשַׁתְּקֵךְ שֶׁל בְּלַעֲלֵל כְּלֵי לְקָה וְיִשְׁקֵךְ לֹא לְקָה,
30 וְעִכְשֵׁי שֶׁל בְּלַעֲלֵל כְּלֵי לְקָה וְיִשְׁקֵךְ לֹא יִשְׁקֵךְ? כִּח לָהּ בְּלַעֲלֵל הַלְלוּ. אַמְרָה: לֹא הָיוּ יָמִים מִקְּדֻמָּיִם, עַד שֶׁנִּפְגְּלוּ קִמְטָה בֵּין
31 אִשְׁתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חֲסִיד וּבֵין אִמְהָ שֶׁל אוֹתוֹ רִיבָה, אַמְרָה לָהּ: לְכִי וְאֶרְאֶךָ בְּתַד, שְׂרֵאִי קְבוּרָה בְּמַחְצֵלַת שֶׁל קְנִיָּם. לְשִׁנְיָה הַאֲחֵרַת בֵּין
32 וְלָן בְּבֵית הַקְּבֻרֹת, וְשָׁמַע אוֹתָן רִחוּת שֶׁמִּסְפָּרוֹת וּו עַם וּו. אַמְרָה לָהּ: חֲבֵרְתִּי, בּוֹאֵי וְנִשְׁטוּ בְּעוֹלָם, וְנִשְׁמַע מֵאֲחֹרֵי הַפְּרָגוֹד מַה פּוֹרְעֵנָת
33 בְּאֵל עוֹלָם. אַמְרָה לָהּ: חֲבֵרְתִּי. הַיְחֵנִי. דְרָבִים שְׁבִינֵי לְבִנְיָד כְּבֵר נִשְׁמַעוּ בֵּין הַחִיִּים. אֲלַמָּא יַדְעוּ. דִּילְמָא אִישׁ אֲחֵרֵינָא שְׂכִיב וְאוּלִּי וְאִמְר
34 לְהוּ. תָּא שְׁמַע, וְעִזְרִי תְּרַח מִפְּקֹד וְזוּ גַבִּי אוֹשְׁפּוּכִיתָהּ, עַד דְּאֲתִי וְאוּלִּי לְכִי רַב שְׂכִיבָה, אוּל בְּתַרְהּ לְחַצֵּר מוֹת, אַמְר לָהּ: וְזוּ הִיכָּא?
35 אַמְרָה לָהּ: זִיל שְׁקַלְיְהוּהוּ מִתּוֹתֵי בְּצַנּוּרָא דְרִשָׁא בְּרוּךְ פְּלֵן, וְאִימְרָה לָהּ לִאימָא תִּשְׁרַד לִי מִסְרָקָא וְגוֹבְחָא דְכִחְוֵלָא בְּתַרֵּי פְלִינְיָא דְאֲתֵי
36 לְמִר. אֲלַמָּא יַדְעוּ. [דְּלָמָא] דְּרוּמָה קְרוּי וּמְכֻרֵי לְהוּ. תָּא שְׁמַע, דְּבִאֲבִיךָ דְשְׁמוּאֵל הוּו קָא מִפְּקֵרֵי גִבְיָה וְזוּ דְרָתְמִי, בְּ יַח נִפְשִׁיָּה לֹא הָיוּ
37 שְׁמוּאֵל גִּבְיָה, הוּו קָא קְרוּ לִיה בַּר אֲבִיל וְזוּ דְרָתְמִי. אוּל אֲבַתְרִיָּה לְחַצֵּר מוֹת, אַמְר לָהּ: בְּעִינָא אַבָּא! אַמְרָה לָהּ: אַבָּא טוּבָא אִיבָּא הָכָא.
38 אַמְר לָהּ: בְּעִינָא אַבָּא בַר אַבָּא! אַמְרָה לָהּ: אַבָּא בַר אַבָּא נְמִי טוּבָא אִיבָּא הָכָא. אַמְר לָהּ: בְּעִינָא אַבָּא בַר אַבָּא אֲבִיָּה דְשְׁמוּאֵל הִיכָּא?
39 אַמְרָה לָהּ: סִלְקֵי לְמַתִּיבָא דְרָקְעָא. אֲדַרְבֵּי חִייה לְלוּ דְרִיבִי אַבְרָא, אַמְר לָהּ: אַמְרָה יִתְבַּת אַבְרָא? מַאי טַעְמָא לֹא סִלְקַת? אַמְר לָהּ:
40 דְאִמְרִי לִי, כִּי בִּלְיָ הַיְיָ דְלֹא סִלְקַת לְמַתִּיבָא דְרַבִּי אֶפְסֵי וְאֲחֵלִישֵׁתִּיהּ לְעִתֵּיהּ לֹא מַעֲרִינֵינָי לָךְ לְמַתִּיבָא דְרָקְעָא. אֲדַרְבֵּי וְהִכִּי אֲתָא
41 אֲבִיָּה, חִייה דְרַחֵם קָא כְּבִי וְאֲחֻדֵךְ, אַמְר לָהּ: מַאי טַעְמָא קָא בְּרִית? אַמְר לָהּ: דְלַעֲגַל קָא אֲתִית. מַאי טַעְמָא אֲחִיבָתָה דְרִשְׁבִּית בְּהַאי
42 עֲלָמָא טוּבָא. אַמְר לָהּ: אוֹשְׁבֵינָא וְעִילֵיהָ לְלוּ, וְעִילֵיהָ לְלוּ. אַמְר לָהּ: וְזוּ דְרָתְמִי הִיכָּא? אַמְר לָהּ: זִיל שְׁקַלְיְהוּהוּ בְּאֲמַתָּא דְרָחֵי, וְעִילָא
43 וְתַחְתָּא דִּירָן, וּמְצִינָי שְׂאֵנִי שְׁמוּאֵל, בֵּין דְרִשְׁבִּית, קְדָמִי וּמְכֻרֵי פְּנֵי מְקוֹם. וְאֶפְרָ' וְיִתְנָן הַרְדֵּי בֵּיה, דְאִמְר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי,
44 אַמְר ר' וְיִתְנָן, מִנְיָן לְמַתִּים שֶׁמִּסְפָּרוֹם וְהוּ עַם הָהוּ? שְׁאָמְר: "וְאִימְר ה' אֵלֶי, זֹאת הָאֲרִיץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְעִשָׂב לְאֲמֹר".
45 מַאי "לְאֲמֹר"? אַמְר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשְׁה: לָךְ אַמְרוּ לָהֶם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְעִשָׂב, שְׁבַעְתִּי שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי לָכֶם, כְּבֵר קִיּוּמֵיהֶם לְבִיבָם.

46 וְנִשְׁטוּ בְּעוֹלָם, בּוֹאֵי אַמְרָה תְּרָא לְתַבְרִיָּה: חֲבֵרְתִּי, מַה שִׁמְעַת מֵאֲחֹרֵי הַפְּרָגוֹד מַה פּוֹרְעֵנָת בְּאֵל עוֹלָם. אַמְרָה
47 לַחֲבֵרְתָהּ: אֵינִי וְכוּלָּהּ, שְׂאֵנִי קְבוּרָה בְּמַחְצֵלַת שֶׁל קְנִיָּם; אֵלֶּא לְכִי אִתְּ, וְמַה שְׂאֵת שִׁמְעַת אַמְרֵי
48 לִי. הֲלֹכָה הִיא וְשִׁמְשָׁה וְכָאֵה, וְאִמְרָה לַחֲבֵרְתָהּ: חֲבֵרְתִּי, מַה שִׁמְעַת מֵאֲחֹרֵי הַפְּרָגוֹד? אַמְרָה
49 לָהּ: שְׁמַעְתִּי, שֶׁכֵּל הַזּוֹרַע בְּרִבְעִיָּה רְאוּשָׁנָה – בְּרַד מַלְקָה אוֹתוֹ. הִלְךְ הוּא וְזַרַע בְּרִבְעִיָּה שְׁנֵיָהּ, שֶׁל
50 בְּלַעֲלֵל אֲתֵרַת. אֲתֵרַת, בְּמִדְרַשׁ תַּקְרָב: בְּאֲמַתָּה
51 רְדִיחִי. כֵּל בִּנְיָן מוֹשֵׁב הַרְחִיִּים קְרוּי אֲמַת
52 הַרְחִיִּים: אֲלַמָּא יַדְעוּ. מִי שֶׁנִּשְׁכַּח בֵּין הַחִיִּים:
53 זֹאת הָאֲרִיץ. בְּמִיתַת מוֹשֵׁה מִתָּי:

54 וְנִשְׁטוּ בְּעוֹלָם, בּוֹאֵי אַמְרָה לֹא אִשְׁתּוּ: מִפְּנֵי מַה אֲשַׁתְּקֵךְ שֶׁל בְּלַעֲלֵל כְּלֵי לְקָה וְיִשְׁקֵךְ לֹא לְקָה,
55 וְעִכְשֵׁי שֶׁל בְּלַעֲלֵל כְּלֵי לְקָה וְיִשְׁקֵךְ לֹא יִשְׁקֵךְ? כִּח לָהּ בְּלַעֲלֵל הַלְלוּ. אַמְרָה: לֹא הָיוּ יָמִים מִקְּדֻמָּיִם, עַד שֶׁנִּפְגְּלוּ קִמְטָה בֵּין
56 אִשְׁתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חֲסִיד וּבֵין אִמְהָ שֶׁל אוֹתוֹ רִיבָה, אַמְרָה לָהּ: לְכִי וְאֶרְאֶךָ בְּתַד, שְׂרֵאִי קְבוּרָה בְּמַחְצֵלַת שֶׁל קְנִיָּם. לְשִׁנְיָה הַאֲחֵרַת בֵּין
57 וְלָן בְּבֵית הַקְּבֻרֹת, וְשָׁמַע אוֹתָן רִחוּת שֶׁמִּסְפָּרוֹת וּו עַם וּו. אַמְרָה לָהּ: חֲבֵרְתִּי, בּוֹאֵי וְנִשְׁטוּ בְּעוֹלָם, וְנִשְׁמַע מֵאֲחֹרֵי הַפְּרָגוֹד מַה פּוֹרְעֵנָת
58 בְּאֵל עוֹלָם. אַמְרָה לָהּ: חֲבֵרְתִּי. הַיְחֵנִי. דְרָבִים שְׁבִינֵי לְבִנְיָד כְּבֵר נִשְׁמַעוּ בֵּין הַחִיִּים. אֲלַמָּא יַדְעוּ. דִּילְמָא אִישׁ אֲחֵרֵינָא שְׂכִיב וְאוּלִּי וְאִמְר
59 לְהוּ. תָּא שְׁמַע, וְעִזְרִי תְּרַח מִפְּקֹד וְזוּ גַבִּי אוֹשְׁפּוּכִיתָהּ, עַד דְּאֲתִי וְאוּלִּי לְכִי רַב שְׂכִיבָה, אוּל בְּתַרְהּ לְחַצֵּר מוֹת, אַמְר לָהּ: וְזוּ הִיכָּא?
60 אַמְרָה לָהּ: זִיל שְׁקַלְיְהוּהוּ מִתּוֹתֵי בְּצַנּוּרָא דְרִשָׁא בְּרוּךְ פְּלֵן, וְאִימְרָה לָהּ לִאימָא תִּשְׁרַד לִי מִסְרָקָא וְגוֹבְחָא דְכִחְוֵלָא בְּתַרֵּי פְלִינְיָא דְאֲתֵי
61 לְמִר. אֲלַמָּא יַדְעוּ. [דְּלָמָא] דְּרוּמָה קְרוּי וּמְכֻרֵי לְהוּ. תָּא שְׁמַע, דְּבִאֲבִיךָ דְשְׁמוּאֵל הוּו קָא מִפְּקֵרֵי גִבְיָה וְזוּ דְרָתְמִי, בְּ יַח נִפְשִׁיָּה לֹא הָיוּ
62 שְׁמוּאֵל גִּבְיָה, הוּו קָא קְרוּ לִיה בַּר אֲבִיל וְזוּ דְרָתְמִי. אוּל אֲבַתְרִיָּה לְחַצֵּר מוֹת, אַמְר לָהּ: בְּעִינָא אַבָּא! אַמְרָה לָהּ: אַבָּא טוּבָא אִיבָּא הָכָא.
63 אַמְר לָהּ: בְּעִינָא אַבָּא בַר אַבָּא! אַמְרָה לָהּ: אַבָּא בַר אַבָּא נְמִי טוּבָא אִיבָּא הָכָא. אַמְר לָהּ: בְּעִינָא אַבָּא בַר אַבָּא אֲבִיָּה דְשְׁמוּאֵל הִיכָּא?
64 אַמְרָה לָהּ: סִלְקֵי לְמַתִּיבָא דְרָקְעָא. אֲדַרְבֵּי חִייה לְלוּ דְרִיבִי אַבְרָא, אַמְר לָהּ: אַמְרָה יִתְבַּת אַבְרָא? מַאי טַעְמָא לֹא סִלְקַת? אַמְר לָהּ:
65 דְאִמְרִי לִי, כִּי בִלְיָ הַיְיָ דְלֹא סִלְקַת לְמַתִּיבָא דְרַבִּי אֶפְסֵי וְאֲחֵלִישֵׁתִּיהּ לְעִתֵּיהּ לֹא מַעֲרִינֵינָי לָךְ לְמַתִּיבָא דְרָקְעָא. אֲדַרְבֵּי וְהִכִּי אֲתָא
66 אֲבִיָּה, חִייה דְרַחֵם קָא כְּבִי וְאֲחֻדֵךְ, אַמְר לָהּ: מַאי טַעְמָא קָא בְּרִית? אַמְר לָהּ: דְלַעֲגַל קָא אֲתִית. מַאי טַעְמָא אֲחִיבָתָה דְרִשְׁבִּית בְּהַאי
67 עֲלָמָא טוּבָא. אַמְר לָהּ: אוֹשְׁבֵינָא וְעִילֵיהָ לְלוּ, וְעִילֵיהָ לְלוּ. אַמְר לָהּ: וְזוּ דְרָתְמִי הִיכָּא? אַמְר לָהּ: זִיל שְׁקַלְיְהוּהוּ בְּאֲמַתָּא דְרָחֵי, וְעִילָא
68 וְתַחְתָּא דִּירָן, וּמְצִינָי שְׂאֵנִי שְׁמוּאֵל, בֵּין דְרִשְׁבִּית, קְדָמִי וּמְכֻרֵי פְּנֵי מְקוֹם. וְאֶפְרָ' וְיִתְנָן הַרְדֵּי בֵּיה, דְאִמְר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי,
69 אַמְר ר' וְיִתְנָן, מִנְיָן לְמַתִּים שֶׁמִּסְפָּרוֹם וְהוּ עַם הָהוּ? שְׁאָמְר: "וְאִימְר ה' אֵלֶי, זֹאת הָאֲרִיץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְעִשָׂב לְאֲמֹר".
70 מַאי "לְאֲמֹר"? אַמְר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשְׁה: לָךְ אַמְרוּ לָהֶם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְעִשָׂב, שְׁבַעְתִּי שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי לָכֶם, כְּבֵר קִיּוּמֵיהֶם לְבִיבָם.

71 וְנִשְׁטוּ בְּעוֹלָם, בּוֹאֵי אַמְרָה לֹא אִשְׁתּוּ: מִפְּנֵי מַה אֲשַׁתְּקֵךְ שֶׁל בְּלַעֲלֵל כְּלֵי לְקָה וְיִשְׁקֵךְ לֹא לְקָה,
72 וְעִכְשֵׁי שֶׁל בְּלַעֲלֵל כְּלֵי לְקָה וְיִשְׁקֵךְ לֹא יִשְׁקֵךְ? כִּח לָהּ בְּלַעֲלֵל הַלְלוּ. אַמְרָה: לֹא הָיוּ יָמִים מִקְּדֻמָּיִם, עַד שֶׁנִּפְגְּלוּ קִמְטָה בֵּין
73 אִשְׁתּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ חֲסִיד וּבֵין אִמְהָ שֶׁל אוֹתוֹ רִיבָה, אַמְרָה לָהּ: לְכִי וְאֶרְאֶךָ בְּתַד, שְׂרֵאִי קְבוּרָה בְּמַחְצֵלַת שֶׁל קְנִיָּם. לְשִׁנְיָה הַאֲחֵרַת בֵּין
74 וְלָן בְּבֵית הַקְּבֻרֹת, וְשָׁמַע אוֹתָן רִחוּת שֶׁמִּסְפָּרוֹת וּו עַם וּו. אַמְרָה לָהּ: חֲבֵרְתִּי, בּוֹאֵי וְנִשְׁטוּ בְּעוֹלָם, וְנִשְׁמַע מֵאֲחֹרֵי הַפְּרָגוֹד מַה פּוֹרְעֵנָת
75 בְּאֵל עוֹלָם. אַמְרָה לָהּ: חֲבֵרְתִּי. הַיְחֵנִי. דְרָבִים שְׁבִינֵי לְבִנְיָד כְּבֵר נִשְׁמַעוּ בֵּין הַחִיִּים. אֲלַמָּא יַדְעוּ. דִּילְמָא אִישׁ אֲחֵרֵינָא שְׂכִיב וְאוּלִּי וְאִמְר
76 לְהוּ. תָּא שְׁמַע, וְעִזְרִי תְּרַח מִפְּקֹד וְזוּ גַבִּי אוֹשְׁפּוּכִיתָהּ, עַד דְּאֲתִי וְאוּלִּי לְכִי רַב שְׂכִיבָה, אוּל בְּתַרְהּ לְחַצֵּר מוֹת, אַמְר לָהּ: וְזוּ הִיכָּא?
77 אַמְרָה לָהּ: זִיל שְׁקַלְיְהוּהוּ מִתּוֹתֵי בְּצַנּוּרָא דְרִשָׁא בְּרוּךְ פְּלֵן, וְאִימְרָה לָהּ לִאימָא תִּשְׁרַד לִי מִסְרָקָא וְגוֹבְחָא דְכִחְוֵלָא בְּתַרֵּי פְלִינְיָא דְאֲתֵי
78 לְמִר. אֲלַמָּא יַדְעוּ. [דְּלָמָא] דְּרוּמָה קְרוּי וּמְכֻרֵי לְהוּ. תָּא שְׁמַע, דְּבִאֲבִיךָ דְשְׁמוּאֵל הוּו קָא מִפְּקֵרֵי גִבְיָה וְזוּ דְרָתְמִי, בְּ יַח נִפְשִׁיָּה לֹא הָיוּ
79 שְׁמוּאֵל גִּבְיָה, הוּו קָא קְרוּ לִיה בַּר אֲבִיל וְזוּ דְרָתְמִי. אוּל אֲבַתְרִיָּה לְחַצֵּר מוֹת, אַמְר לָהּ: בְּעִינָא אַבָּא! אַמְרָה לָהּ: אַבָּא טוּבָא אִיבָּא הָכָא.
80 אַמְר לָהּ: בְּעִינָא אַבָּא בַר אַבָּא! אַמְרָה לָהּ: אַבָּא בַר אַבָּא נְמִי טוּבָא אִיבָּא הָכָא. אַמְר לָהּ: בְּעִינָא אַבָּא בַר אַבָּא אֲבִיָּה דְשְׁמוּאֵל הִיכָּא?
81 אַמְרָה לָהּ: סִלְקֵי לְמַתִּיבָא דְרָקְעָא. אֲדַרְבֵּי חִייה לְלוּ דְרִיבִי אַבְרָא, אַמְר לָהּ: אַמְרָה יִתְבַּת אַבְרָא? מַאי טַעְמָא לֹא סִלְקַת? אַמְר לָהּ:
82 דְאִמְרִי לִי, כִּי בִלְיָ הַיְיָ דְלֹא סִלְקַת לְמַתִּיבָא דְרַבִּי אֶפְסֵי וְאֲחֵלִישֵׁתִּיהּ לְעִתֵּיהּ לֹא מַעֲרִינֵינָי לָךְ לְמַתִּיבָא דְרָקְעָא. אֲדַרְבֵּי וְהִכִּי אֲתָא
83 אֲבִיָּה, חִייה דְרַחֵם קָא כְּבִי וְאֲחֻדֵךְ, אַמְר לָהּ: מַאי טַעְמָא קָא בְּרִית? אַמְר לָהּ: דְלַעֲגַל קָא אֲתִית. מַאי טַעְמָא אֲחִיבָתָה דְרִשְׁבִּית בְּהַאי
84 עֲלָמָא טוּבָא. אַמְר לָהּ: אוֹשְׁבֵינָא וְעִילֵיהָ לְלוּ, וְעִילֵיהָ לְלוּ. אַמְר לָהּ: וְזוּ דְרָתְמִי הִיכָּא? אַמְר לָהּ: זִיל שְׁקַלְיְהוּהוּ בְּאֲמַתָּא דְרָחֵי, וְעִילָא
85 וְתַחְתָּא דִּירָן, וּמְצִינָי שְׂאֵנִי שְׁמוּאֵל, בֵּין דְרִשְׁבִּית, קְדָמִי וּמְכֻרֵי פְּנֵי מְקוֹם. וְאֶפְרָ' וְיִתְנָן הַרְדֵּי בֵּיה, דְאִמְר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי,
86 אַמְר ר' וְיִתְנָן, מִנְיָן לְמַתִּים שֶׁמִּסְפָּרוֹם וְהוּ עַם הָהוּ? שְׁאָמְר: "וְאִימְר ה' אֵלֶי, זֹאת הָאֲרִיץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְעִשָׂב לְאֲמֹר".
87 מַאי "לְאֲמֹר"? אַמְר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשְׁה: לָךְ אַמְרוּ לָהֶם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְעִשָׂב, שְׁבַעְתִּי שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי לָכֶם, כְּבֵר קִיּוּמֵיהֶם לְבִיבָם.

ברכות. פרק שלישי – מי שמתו דף יש עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) קיט
 רש"י תוספת

ואי ס"ד דלא ידעי. אין מניין כלום אלא צערא דנפשא: המפסר אחר המת. בננוחו של מת אחר מיתותו: קניא מטללא. קנה גדול וכבר נפל מן הגג: מטללא. גג. ארנקא דמוחיה. כיס שהמוח מונח בו: והמטנים עקלקלותם. לעיל מניה כתיב השי"ה ה' לטובים וסמך ליה והמטנים עקלקלותם הכתובים: ויתר על זכיותם ליתוחם כלפי חובה: ויליכ"ה ה' את פועלי האון. להגותם: ככ"ד מקומות. השתא משמע מצינו שנדו חכמים בני אדם בכ"ד מקומות לכבוד הרב לפי שלא נשאו כבוד לרשב. הוא היה אומר. עקביא בן מהללאל במסכת ערוית: אין משקין. אין קניא לה בעלה ותסתרה לא את הגיורת. דבני ישראל אמור בפרשה (במדבר ה) פרט בלאשת גר ועבד שוחרר:

אפי' בשעה ששלום על ישראל: והיינו לאחר מיתותו דלא אתו לאנביי

בדחי המספדים בגנותם מיתא משמע דאדריזי לאחר מיתת

דונמא השקוד. פרשי' לפי שהיתה

גיורת בננותם שהיו גרים וכן משמע בירושלמי דתורת קטן (פ"א) מהו דונמא דכותל. בערוך פירש דונמא מקו

מי צבע אבל לא היו מרים ממש ולא מחוק התורה עליה אלא ליראה אתה: מלגז

של תלמודי חכמים, נופל בגיהנום, שצאמר: 'המטנים עקלקלותם, ויליכ"ה ה' את פועלי האון, שלום על ישראל', אפילו בשעה ששלום על ישראל, ויליכ"ה ה' את פועלי האון. הגא דבי ר' שמעון: אם

ראית תלמודי חכם שעבר עבודה פלילה, אל תתרהר אחריו בימי, שמא עשה תשובה. שמא סלקא דתקדף? אלא ודאי עשה תשובה. והני מיילי בדברים שנגנפו, אכל כמנמונא עד דמתיר למריה: ואמר

ר' הושע בן לוי: בכ"ד מקומות בית דין נמדים על כבוד הרב, וכולן שנינו כמיתנתו. אמר ליה ר' אלעזר: היכא? אמר ליה: לבי תשכח. נפק דק, ואשכח תלת: המלול בגמילת דיום, והמספר אחר

מטותן של תלמודי חכמים, והמנים דעתו כלפי מעלה. המספר אחר מטותן של תלמודי חכמים, מאי היא? דתנן: הוא היה אומר, אין משקין לא את הגיורת ולא את המשתחררת. והכמים אומרים: משקין,

ואמרו לו: מעשה בכרכבית, שפתח משחררת בירושלים, והשקה שמעיה ואבטליון: ואמר להם: דונמא השקוד. ונדהו, ומת בגדויו, וסקלו בית דין את ארונו. והמלול בגמילת דיום, מאי היא? דתנן:

אמר ר' יהודה: הם שלום שעקביא בן מהללאל נתנה, שאין עורה נגעת על כל אדם בישראל בחקיה ובמרהרה ובידאת חמא בעקביא בן מהללאל, אלא את מי נדו? את אלעזר בן תנוד ששקפך

בגמילת דיום, ובשפת שלחו בית דין והניחו אבן גדולה על ארונו, ללפודך שכל המתנהר ומת בגדויו בית דין סוקלין את ארונו. המנים דעתו כלפי מעלה, מאי היא? דתנן: שלח לו שמעון בן שטח לחזני

המגל: צדק אהא להתנדות! ואלמלא חזני אהא, גזרני עלך נדוי: אכל מה אעשה, שאתה מתחשא לפני המקום ועושה לך רצונך, כגון שמתחשא לפני אבוי ועושה לו רצונו. ועלך הקתוב אומר: "שמעו אבוי ואפקד ותגל ותרדף". ותו ליכא? והא איכא דתני רב יוסף, תודום איש רומי תהני את בני

רומי להאבילן דייים מקולטין בלילי פסחים. שלח ליה שמעון בן שטח: אלמלא תודום אהא, גזרני עלך נדוי, שאתה מאכיל את ישראל חוליות ונתן חול בין תוליא לחוליא, ר' אלעזר מיהו, והכמים ליכא? והא איכא את דתנן: תתבו חוליות ונתן חול בין תוליא לחוליא, ר' אלעזר מיהו, והכמים מטמאים. וזהו תנורו של עכנאי. מאי עכנאי? אמר רב יהודה, אמר שמואל: מלמד שהוקיעוהו הלבית

בין חוליות לחוליא רבי אלעזר מיהו עולמית שאני עד ככלי חרס של טהור

בכשן חכמים מטמאי: **כענאי**. כנשח זה שחור עצמו מגולה: כל חוליות רביעית בתנא דהו א שנגע באוירו והיה רבי אלעזר מיהו חרס שרפום: ורבינוהו. לפי שהרהר מאד לחלוק דבר זה כדאמרין

בבבא מציעא בפרק הזהב (דף טז): נדוי במתני' לא תנן, הא דברכות בפרקא הוא דתני לה: מרבה מילתא למילתא.

כל מקום שראה במתניתין שנחלק היחיד על המרבה מחלוקת גדולה או אחד מן החכמים שהרבי קשה כנגד גדול חזנת אמר ראי היה כאן נדוי: אין מוציאין את

הרב לקברו: סמוך לקריאת שמע. לפי שמתבטלין מן הקריאה: אין המת מוטל לפניו. שהמת בבית אחד אחר מפסיק

איתו כאן יש מפרשין שנתן לצד אחר: והוא יושב ודומם. האבל: למישר הכי. לא נפרעת ממני דמשעה הפרע:

הדומם

ואי סלקא דעתך דלא ידעי, כי אמר להו מאי הוי? אלא מאי, דידעי? למה ליה למישר להו? לאוונקי ליה מביובא למשה. אמר רבי יצחק: כל המספר אחרי המת, קאלו מספר אחרי האבן. איכא דאמרי דלא ידעי, ואיכא דאמרי דידעי ולא איפת להו. איני? והא אמר רב פפא: חד אישתעי

מילתא בתריה דמר שמואל, ונפל קניא מטללא ובעא לתרנא דמוחיה! שאני צורכא מרנן, דקדושא בריך הוא תבע בקריה. אמר רבי הושע בן לוי: כל המספר אחר מטותן

של תלמודי חכמים, נופל בגיהנום, שצאמר: 'המטנים עקלקלותם, ויליכ"ה ה' את פועלי האון, שלום על ישראל', אפילו בשעה ששלום על ישראל, ויליכ"ה ה' את פועלי האון. הגא דבי ר' שמעון: אם

ראית תלמודי חכם שעבר עבודה פלילה, אל תתרהר אחריו בימי, שמא עשה תשובה. שמא סלקא דתקדף? אלא ודאי עשה תשובה. והני מיילי בדברים שנגנפו, אכל כמנמונא עד דמתיר למריה: ואמר

ר' הושע בן לוי: בכ"ד מקומות בית דין נמדים על כבוד הרב, וכולן שנינו כמיתנתו. אמר ליה ר' אלעזר: היכא? אמר ליה: לבי תשכח. נפק דק, ואשכח תלת: המלול בגמילת דיום, והמספר אחר

מטותן של תלמודי חכמים, והמנים דעתו כלפי מעלה. המספר אחר מטותן של תלמודי חכמים, מאי היא? דתנן: הוא היה אומר, אין משקין לא את הגיורת ולא את המשתחררת. והכמים אומרים: משקין,

ואמרו לו: מעשה בכרכבית, שפתח משחררת בירושלים, והשקה שמעיה ואבטליון: ואמר להם: דונמא השקוד. ונדהו, ומת בגדויו, וסקלו בית דין את ארונו. והמלול בגמילת דיום, מאי היא? דתנן:

אמר ר' יהודה: הם שלום שעקביא בן מהללאל נתנה, שאין עורה נגעת על כל אדם בישראל בחקיה ובמרהרה ובידאת חמא בעקביא בן מהללאל, אלא את מי נדו? את אלעזר בן תנוד ששקפך

בגמילת דיום, ובשפת שלחו בית דין והניחו אבן גדולה על ארונו, ללפודך שכל המתנהר ומת בגדויו בית דין סוקלין את ארונו. המנים דעתו כלפי מעלה, מאי היא? דתנן: שלח לו שמעון בן שטח לחזני

המגל: צדק אהא להתנדות! ואלמלא חזני אהא, גזרני עלך נדוי: אכל מה אעשה, שאתה מתחשא לפני המקום ועושה לך רצונך, כגון שמתחשא לפני אבוי ועושה לו רצונו. ועלך הקתוב אומר: "שמעו אבוי ואפקד ותגל ותרדף". ותו ליכא? והא איכא דתני רב יוסף, תודום איש רומי תהני את בני

רומי להאבילן דייים מקולטין בלילי פסחים. שלח ליה שמעון בן שטח: אלמלא תודום אהא, גזרני עלך נדוי, שאתה מאכיל את ישראל חוליות ונתן חול בין תוליא לחוליא, ר' אלעזר מיהו, והכמים ליכא? והא איכא את דתנן: תתבו חוליות ונתן חול בין תוליא לחוליא, ר' אלעזר מיהו, והכמים מטמאים. וזהו תנורו של עכנאי. מאי עכנאי? אמר רב יהודה, אמר שמואל: מלמד שהוקיעוהו הלבית

בין חוליות לחוליא רבי אלעזר מיהו עולמית שאני עד ככלי חרס של טהור

בכשן חכמים מטמאי: **כענאי**. כנשח זה שחור עצמו מגולה: כל חוליות רביעית בתנא דהו א שנגע באוירו והיה רבי אלעזר מיהו חרס שרפום: ורבינוהו. לפי שהרהר מאד לחלוק דבר זה כדאמרין

בבבא מציעא בפרק הזהב (דף טז): נדוי במתני' לא תנן, הא דברכות בפרקא הוא דתני לה: מרבה מילתא למילתא.

כל מקום שראה במתניתין שנחלק היחיד על המרבה מחלוקת גדולה או אחד מן החכמים שהרבי קשה כנגד גדול חזנת אמר ראי היה כאן נדוי: אין מוציאין את

הרב לקברו: סמוך לקריאת שמע. לפי שמתבטלין מן הקריאה: אין המת מוטל לפניו. שהמת בבית אחד אחר מפסיק

איתו כאן יש מפרשין שנתן לצד אחר: והוא יושב ודומם. האבל: למישר הכי. לא נפרעת ממני דמשעה הפרע:

הדומם

הדומם

הדומם

הדומם

הדומם

הדומם

הדומם

בכרכבית. כי שמך או על שם מקומה: דונמא השקוד. על שהיו דומים להם הם השקוד שהיו שמעיה ואבטליון מבני בניו של סוקוס

(דף טז): ר' יהודה. פליג אדלעיל דקתני שדדו את עקביא: שאין עורה נגעת. בפרק ה' דפסחים (דף טז): שהיו שערי הגיורת נגלים בששתוק

כת וכת שהפסח נשח בציט: כרות: על כל אדם הייתי כלומר שהיתה נגעת עליהם הייתי כשתמלאת פה לפה לא היה ככלום אדם חשוב בחבתי ויראת חטא כעקביא: אלעזר בן תנוד ששקפך. וזלז

והיינו נמי לכבוד הרב שעבר ע"פ הגורמים על הדין: אלמלא חזני אתה. שינא שמן בגדולה ובהבשות: צריך אתה להתנדות. לפי שהתירא לפני המקום על עסק ועמימ לא כך שאלתו כמה פעמים

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא. וכבוד חוקים כבוד הרב הוא: מתחמא.

מדרגין היינו על גבי ארונות. תימה לפי דפי גולל כיוסל ש ארון הדני כל אשר יגע על פני השדה לרבות גולל דופק וא"כ גם הגולל מטמא באהל חזקן ודו מולגין עליו ו"ל אלא קשה דהא דני בשמות (פ"ד הלכה כא) כל טומאה שאין נזיר מגלח עליה אכן כן מוחרר עליה וגולל דופק אין נזיר מגלח עליהן כדכתיב בנזיר ביהן

גדול (דף נ"ד). והיה אומר ר"ת דלית' להני 1
 כללי דלא אמר את התם היענית דם אין הנזיר 2
 מגלח עליו עד שיהא חזי לוג ואפילו היה 3
 כחן מוחדו מילי כדארמאן בפרק בהמה 4
 המקשה (תולדן דף ע"ב). דרביעית דם הבא 5
 מנ' מתיס מטא וי"ל דהתם מעל כל מקום 6
 נפשות תמ לא אמר וי"ל דהתם מגלח עליה אבל 7
 הוי שם טומאה שחזירו מגלח עליה אבל 8
 גולל דופק אינו כלל בנזיר ולכן אין כן 9
 מוחרר עליו ואי נמי הוא ברייתא סברה 10
 כדקניס ארמאן (נזיר נ"ג). והיה אומר 11
 רביעית דם שם בגוללות חזי מיהו וימנע 12
 אבאי אך המת טומאה דבאה כיון שחכמו 13
 עצמו מקבל טומאה דכל דההמקבל 14
 טומאה אינו חרצין בפני טומאה אם כן 15
 מטמא באהל וי"ל דאין מטמא אלא עד 16
 חיצין שבו אבל עד פנימי טהור כדכתיב 17
 במסכת אהלות בבב"ר (משנה ט) הניח 18
 שהוא מטמא אהלות כדכתיב ומופתק בני 19
 תתלו ועשאה גולל לקבר הנוגע בה מטמא 20
 טומאה כשעה החיבת והשקקן שחזקין 21
 לפי שאם פנימי כולו טהור ומיהו וימנע 22
 לפי דפריש פ"ב בירובין (דף ט"ז) בני 23
 עשין מבעלי חיים גולל דופק לקבר ואי 24
 גולל היינו כסוי הארון וכי עשין מבעלי 25
 חיים כסוי לארון ע"כ פ"ת דגולל היינו 26
 מנבא וכן דרך בני אדם ליתן בחמה על 27
 הקבר לסימן עד שיתנו עליו מעבה. 28

רוב ארונות בני לום חלל פסח. וז"ל 29
 ראש הארון פתוח שאם היה סתום 30
 אדרבה כי יש פתוח פסח מטמא אפילו 31
 בעד הדיקן שבו כדארמאן במסכת אהלות 32
 פ"ז (מ"א) שאם טומאה הנוגע בה מן 33
 הגדרין טהור פי בעד הדיקן מפני שטומאה 34
 בקובע ועלבה בקובע ויחזרת א"ה היה מקום 35
 הטומאה טפח ע"ט על רום טפח הנוגע בה 36
 מכל מקום מטא מפני שהוא קבץ תבוא 37
 אלמא בקבץ תסום אלא מטמא כל סביבו 38
 אלא כשיש עליו טפח אבל מטמאה רצוצה 39
 אינו מטמא אלא כנגד הטומאה ולא מעד 40
 הדיקן ובפרק המוכר פירות (ב"ב דף ק"ז) 41
 להאריך ו**לאחרותו** ח"ל. בני נזיר 42
 תביב על (כל נפשות) [נפשו] מת לא יבא 43
 וכו"כ בתורה לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו 44
 לא יטמא וכולו יחזירי ניהוה הנמשך מת 45
 נפקא דרשנין לאביו מה תלמוד לומר 46
 לגופיה לא איצטרך דהא מנפש מת נפקא 47
 כולו ולא אלא אלא להוציא מת מצוה 48
 שחזרו לטמא בו לאמו מה תלמוד לומר 49
 לנפשה לא איצטרך ולהוציא מת מצוה ומלאביו נפקא אלא להביא שאם היה נזיר 50
 וכן שש עליו שתי קדושות אין הכתוב מוחררו מלטמא אלא לאמו אבל מטמא 51
 הוא למת מצוה לאחיו מה תלמוד לומר שאם היה כן גולל נזיר קדושות וחזר 52
 דגם כל נזירות אסור לטמא לקרוביו אפ"כ לא אחיו הוא דהיינו טומא אבל מטמא 53
 הוא למת מצוה אלא אינו ענין לבזוי ולא לבחור דהיינו טומא ונזיר ענין לב"ג 54
 נזיר ולאחיותו מה תלמוד לומר הרי שאם היה כ"ג נזיר והלך לשחוט פסחו ולמול 55
 את בנו דאיכא מצות טובא אפ"כ לאחיותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא למת מצוה: 56
 ועשרה פסח גיריאה רשאי לטמא לקרוביו תימה דרוביכם (פ"ד דף ק"ג) גבי מעשה דיוסף הבקן שמתה אשתו נזיר פסח וטמאהו אחיו בע"כ ופרקי ברייתא דרבא 57
 דקאמר לא יטמא אחי ר"ל דלמא שאני הכא דמירי דכל קדושות האלו בו כדפרשי' אבל עושה פסחו גיריאה אימא רשאי לטמא ע"כ מן כהן ברהא פרייה דרבא 58

הרואה פנימה. את חלל ההקף אחורי שורה הפנימית והואל יושב שם. מחמת 59
 עצמן. ולא מחמת כבוד שלא באו לנחם אלא לראות את המאורע: **אין חכמה**. 60
 חשבוה נגד ה: **אחת פנימה**. שיה בקר: **כא כמאורה**. ואצל: **בבית הפנים**. 61
 דלא מטמא אלא מדרבנן והוא שדוה נחשרו בו קבר וחשו חכמים שמא דלדלו 62
 כלי המזרישה את העצמות והדורס עליהן 63
 מסיקן ועצם כשעורה מטמא במגע ובמשא 64
 הוא באהל וכיון מדרבנן הוא דאסור רבנן 65
 ולא אתחלה לקרייהו ע"ג אבל: **מנפשא** 66
אדם. מפני שאם ה' שם עצם זרימא דנפשא 67
 דאורייתא הוא לא הוינן מולולטין ביה כולי 68
 האי למיסמר פניחה דרך בריקה לעשה 69
 פסח אשתי ולא לאוכלי בה: **תרומה** 70
 כסא כדארמאן בחומר קבש (תנ"ה דף כ"ה) 71
 שנדש. ברגלים: **לקראת מלכי ישראל**. 72
 הינו לכבוד הבריות עוברים על פני לא 73
 עמי (ויקרא כא) דהא ר' אלעזר בר צדוק 74
 כן הוה כדארמאן בבבב"ר (דף ל"ו) 75
 מולגין. מארון לארון: **דבר תורה**. הלכה 76
 לדמשא מסיני: **אינו חוצין בפני הטומאה**. 77
 דנקראת טומא' רצוצה ומופתק ועלה **את** 78
לא תעשה. קסוד כל ל"ת קאמר: **בלאו** 79
דלא תכבוד וגו' אחיכו עליה. אינהו 80
 סבור דאפי' אמרו לו דבר תורה הוא עמד 81
 בפני הכבוד יעברו עליו והא יתא 82
 דאורייתא הוא: **כל מילי דרבנן וכו'**. וחי 83
 קאמר להו דבר שהוא מדברי סופרים נהיה 84
 מבני כבוד הבריות קרי לה ל"ת מיהו 85
 דפניו לא תסור ודקא שקי ליה דארמאן 86
 הוא רבנן אתחלה לקרייהו לעבור על 87
 דבריהם היבא דאיכא כבוד הבריות כגון 88
 לטלטל בשבת אבנא ש בית הכסא לקנות 89
 (שבת דף פ"א) או מן שנספקא ציצית טליתו 90
 כבדמילת לא העיריכו להניח טליתו שם 91
 ולכנס לביתו ערום (מנחות דף ק"ד). ו**היא** 92

העוקרים בשקיה וכו': תנו רבנן: שקיה הרואה פנימה פקודה, 1
 ושאינה רואה פנימה תיבת. רבי יהודה אומר: הקאים מחמת 2
 האבל פקודה, מחמת עצמן תיבין: אמר רב יהודה, אמר רבי: 3
 ומצוא פלאים בבגדו, פושטין אפילו בשוק. מאי מעמא? "אין 4
 חכמה ואין תבונה ואין עצה לגבר ה", כל"מ שיש חלול השם, 5
 אין חולקין כבוד לרב. מתיבין: קברו את המת וחזרו ולפניהם 6
 ב' דריכים, אחת מהורה ואחת פנימה, כה פאהורה - כאין עמו 7
 פאהורה. כא פנימה - כאין עמו פנימה, מישום כבודו. 8
 אמאי? לימא "אין חכמה ואין תבונה לגבר ה"!? תרגמה רבי 9
 אבא, בבית הפרס דרבנן, דאמר רב יהודה, אמר שמואל: 10
 מנפח אדם בית הפרס, והולך. ואמר רב יהודה בר אשי 11
 משמייה דרב: בית הפרס שנידש, טהור. תא שבעו, דאמר ר' 12
 אלעזר בר צדוק: מדרגין היינו על גבי ארונות של מתים 13
 לקראת מלכי ישראל, ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אמהו, 14
 אלא אפילו לקראת מלכי ארמות העולם, שאם יזכה ויבין בין 15
 מלכי ישראל למלכי ארמות העולם. אמאי? לימא "אין חכמה 16
 ואין תבונה ואין עצה לגבר ה"!? כדרכא, דאמר רבא: דבר 17
 תורה, אהל, כל שיש בו חלל טפח - חוצין בפני הטומאה; 18
 ושאינו בו חלל טפח - אינו חוצין בפני הטומאה. ורוב ארונות 19
 יש בהן חלל טפח, וזוהו על שיש בהן מישום שאין בהן, ומישום 20
 כבוד מלכים לא יזרו בהו רבנן. תא שמע: גדול כבוד הבריות 21
 שחזרה לא תעשה שבתורה. ואמאי? לימא "אין חכמה ואין 22
 תבונה ואין עצה לגבר ה"!? תרגמה רב רבא קמיה דרב 23
 כהנא, בלאו ד"לא תסור". אחיכו עליה: לא "ד"לא תסור". 24
 דאורייתא היא? אמר רב כהנא: נבדא רבא אמר מילתא, לא 25
 תחיבו עליה! לא מילי דרבנן אסמכינו על לאו ד"לא תסור", 26
 ומישום כבודו שרן רבנן. תא שמע: "והתעלמות מהם", פקמים 27
 שאתה מתעלם מהם, ופקמים שאין אתה מתעלם מהם. תא 28
 ביצד? אם היה כהן והיא בבית הקברות, או היה זן ואינה 29
 לפי כבודו, או שהיתה מלאכתו מרובה מישל חביו, לקח נאמר 30
 "והתעלמות". אמאי? לימא "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה 31
 לגבר ה"!? שאני תהם, דכתיב "והתעלמות מהם". ולגמר 32
 מיהו! איסורא ממזונא לא ילפינן. תא שמע: "ולאחותו", מה 33
 תלמוד לומר? הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו ולמול את 34
 בנו, ושמע שמות לו מה, יכול יחזור ויטמא? אמת! לא יטמא. 35
 יכול קשם שאינו מטמא להם, קד אינו מטמא למת מצוה? 36
 תלמוד לומר "ולאחותו", לאחותו הוא דאינו מטמא, 37
 אבל

ממה ולאחותו מה תלמוד לומר אם אלא להביא שאם היה נזיר 59
 וכן שש עליו שתי קדושות אין הכתוב מוחררו מלטמא אלא לאמו אבל מטמא 60
 הוא למת מצוה לאחיו מה תלמוד לומר שאם היה כן גולל נזיר קדושות וחזר 61
 דגם כל נזירות אסור לטמא לקרוביו אפ"כ לא אחיו הוא דהיינו טומא אבל מטמא 62
 הוא למת מצוה אלא אינו ענין לבזוי ולא לבחור דהיינו טומא ונזיר ענין לב"ג 63
 נזיר ולאחיותו מה תלמוד לומר הרי שאם היה כ"ג נזיר והלך לשחוט פסחו ולמול 64
 את בנו דאיכא מצות טובא אפ"כ לאחיותו הוא דאינו מטמא אבל מטמא למת מצוה: 65
 ועשרה פסח גיריאה רשאי לטמא לקרוביו תימה דרוביכם (פ"ד דף ק"ג) גבי מעשה דיוסף הבקן שמתה אשתו נזיר פסח וטמאהו אחיו בע"כ ופרקי ברייתא דרבא 66
 דקאמר לא יטמא אחי ר"ל דלמא שאני הכא דמירי דכל קדושות האלו בו כדפרשי' אבל עושה פסחו גיריאה אימא רשאי לטמא ע"כ מן כהן ברהא פרייה דרבא 67
 לא

בתפלה פשיטא כיון דכתיב קרב ובקר ונזרחים אשיחה ואהמה נמצות עשה שהומן גרמא הוי קמ"ל דרדמיני ניהו. ורש"י לא גרס ליה שדרי תפלה דרבנן היא ומאי מ"ע שייכי ביה. ומ"מ של ישיב דהא הלל דרבנן ונשים פטורות מהאי טעמא דנמצות עשה שהומן גרמא הוא דכאמרין סוכה (דף קא) מי שדתיב עבד ואשה או קטן מקרין אותו

ענה אחריון מה שהם אומרים דאין 1
השומע פטור מקריאתו כיון שהם פטורים:
אית דגרסי בברכת המזון פשיטא. ואמרו 2
כיון שדתיב עבד הלל דרבנן דלכס בערב בשר לאבטלו 3
ולחם בבקר לשבוע כמ"ע שהומן גרמא 4
הוא קמ"ל: נשים בברכת המזון 5
דאורייתא לא דרבני. פי' הקונטרס משום 6
דעתך דלא מבריתא דמאורייתא מטאם 7
דכתיב על הארץ הטובה ונשים לא נטלו 8
חלק בארץ ומה שנטלו בתוך צלפחד חלק 9
אביהם נטלו. והימה כהנים ולויים נמי יתעבי 10
שדרי לא נטלו חלק בארץ וא"כ לא יתעבי 11
אחרים ידי חובתן בברכת המזון אלא ייל 12
טעמא משום דכתיב על בירמתן שהתמם 13
בשבתו ועל תורתן שדתיב ועל מלחמתן ואומרים 14
לינתו לא נטלו חלק בתורה ואביתן 15
לקמן (דף מט). מי שלא אמר בריה תורה 16
בברכת המזון לא יצא ידי חובתו והשתא 17
קא מבעיא ליה כיון דלא מצו למנוח בריה 18
ותורה לא חוה אלא מדרבנן או דלמא כיון 19
דלא שייך ביה הוי שפיר דאורייתא ודא 20
דלקמן מירי באישים דשיכי בברית 21
ותורה:

בעל קרי מחרדרו בלבו ואינו מברך לא 22
לפניה ולא לאחריה. פי' אפילו 23
בהרהור כדמשמע בגמ' היינו טעמא 24
שדרינא נמי בקיש מצברת שומם דק"ש 25
דאורייתא וברכת דרבנן ואפי' למיד ק"ש 26
דרבנן הינו היכא דהוכיז יציאת מצרים 27
אבל מתינתן לו חזקי יציאת מצרים 28
שלא התיחד ליה אמר ויציא ויהי ק"ש 29
דאורייתא ואמת ויציא דרבנן שהרי חזקי 30
יציאת מצרים בקיש ואין לחקשות נתן 31
דלמא אמת ויציא ולא אמר קיש דמא 32
עדיף דלמא ק"ש אדת ש"מ בברכת 33
שמים: ויציא בשפתיו. כיון דשרית ליה 34
הרהור אפי"ם שהוא כדבור לבען לצאת ידי 35
קיש כגור כן מקרי דבור לענן דאפי"ם עוסק 36
בתורה ומתשרית ליה להרהור אפי"ם שהוא 37
בעל קרי תהי לוי גם דבור.

בראשכתן בסניי. פירוש ש"ג 38
דכדבור דמי לענן ש"ג 39
מי"א לאו דכדבור דמי לענן שיהא בעל קרי 40
אסור להרהר כדאשכתן בסניי ודהה שם 41
דבור ויהי צריכין לטבול ואפי"ם שיהי 42
שותקן שומע בענה וסוכה וזהו: 43
ורב חסידא אמר לאו כדבור דמי. ר"ח 44
פירש הדלכה ברב חסידא מדרבינן 45
רב אדא ורבי אלעזר למלתייה שמע מיניה 46
כתייה קיימו ולא יצא בקריאת שבע 47
בהרהור:

41 כדבור דמי? ויציא בשפתיו! כדאשכתן בסניי. ורב חסידא אמר: הרהור לאו כדבור דמי. דאי סלקא 42
דעתך הרהור כדבור דמי, ויציא בשפתיו! אלא מאי, הרהור לאו כדבור דמי? למה מתיירא? אמר רבי 43
אלעזר: כדי שלא יהו כל העולם עוסקין בו, והוא יושב וכוּמל. ונגרס בפרקא אחרין! אמר רב אדא בר אבהו: נדרך שְׁהַצְבּוֹר עוֹסְקִין בו.

ומן התפליין. משום דסתם קטן אינו יודע לשמור גופו ליה יפח בוק. והייבין 1
בתפלה. הדפלה רחמי היא ומדרבנן היא ותקוה אף לנשים ולחזקן קטנים: 2
וכמוהו ובברית המזון. מוזהר מצות עשה שלא הומן גרמא ובגמרא פריך 3
פשיטא: ברכת המזון, כבמרא בעי לא דאורייתא או דרבנן: גמ' מהו דתימא 4
נקיש תפלין למוזהר. דכתיב וקשרתם 5
וכתבתם מה מוזהר נשים חייבות אף תפלין 6
נשים חייבות קמשמע לך הכי גרסינן 7
תפלה דרדמיני ניהו. ולא גרס פשיטא 8
דלא לא דאורייתא היא: נקיש מוזהר 9
לתלמוד תורה. דכתיב (דברים יא) 10
ולמרתם אותם את בניכם וסמך ליה 11
וכתבתם מה תלמוד תורה נקיש פטורות 12
ואנני דאין דאין חומן גרמא דרמיני פטוריה 13
דכתיב את בניכם ולא בנותיכם אף מוזהר 14
נשים פטורות קמ"ל דנשים חייבות דכתיב 15
לעני ירבו ימכם גברי וכו' שני חיי נשים 16
בעני חיי בתמימה: קרוש היום כ"ע שהומן 17
גרמא הוא. וכוזר את יום השבת לקדשו 18
שבת (שם) וכדור על חייך בשמיירה. דלא 19
תעשה מלאכה (שם): והני נשי איתנהו 20
בשמיירה. דחנן (קדושין דף טז). כל מצות 21
לא תעשה בין שהומן גרמא בין שאין חומן 22
גרמא נשים חייבות דהשתא תשובה 23
לנשי בכל עונשם שבתיהו. נשים 24
בברכת המזון דאורייתא. דכתיב 25
ואכלת ושבעת (דברים ח) והזה ליה מצות 26
עשה שאין חומן גרמא: או דרבנן. דכתיב 27
על הארץ הטובה אשר נתן (שם) 28
והארץ לא נתנה לנקבות להחזיק ואי 29
משום בתוך צלפחד חלק אביהם הם נטלו 30
שהיה מיתווי מצרים: בן. קטן. מברך. 31
ברכת המזון אלא באינו אתן אביו וידע 32
לברך: שיעורא דרבנן, כגון כוית לרימ 33
וכבינה לרבי יהודה דמאורייתא ואכלת 34
ושבעת וברכת כתיב אבל שבער בין האי 35
לא מחייב אלא מדרבנן דהיינו אתן קטן 36
דרבנן ומפיק גדול: עד כוית עד כביצה. 37
עד כוית לרימ עד כביצה לר' יהודה דחנן 38
(לקמן דף מה). עד כמה מומנן רימ אמי 39
עד כוית ר' יהודה אמר עד כביצה 40
מתני' בעל קרי. מתקנת עורא ואילך 41
שתקן טבילה לבעלי קריין לטעוק בתורה 42
דכאמרין בב"ק בפרק מרובה (דף פב): 43
מחררה. קיש בלבו כסביעני ומקרא 44
ואינו מברך. אפילו בהרהור: לא לפנייה 45
ולא לאחרייה. כיון דברכות לא 46
מאורייתא מחייב לא אצרכוהו רבנן ועל 47
המזון מברך לאחרייה. וחיובא דאורייתא 48
הוא: ואינו מברך לפנייה. דלא 49
בגמרא פירש: הוא: רבי יהודה אומר וכו'. 50
דנני מפרש לה גמ' כדבור גמ'. וכל 51
אדם נמי יצא ידי חובתו בהרהור: למה 52
מחררה. מה מועיל: בראשכתן בסניי. 53
שהפריש מאשה דכתיב אל תנשא אל 54
אשה (שמות ט) ועל פירשה זו סמך עורא 55
לחוקן טבילה לבעלי קריין קודם שיעסק 56
בתורה דכתיב (דברים ו) והתעורר לבניך 57
וסמך ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך 58
בחרוב כדאמרין לקמן בפרקן (דף כא): 59
אלא

עד שלא יגיע שלח צבור למודים. וטעמא לפי שצריך לשוח עם הצבור שלא יראה ככופר במי שהצבור משתחוין לו הוא הווי גמי אם יגיע למודים כששלח צבור יגיע למודים דשפד דמי בון שהוא משתחוה עם חבריו אבל אין גמרא פסיקא ליה כי האי גונא אבל אין נראה מדמם מודים דרבנן גטקי שמונה לעשות שוח לא מצנין לו עיקר

- 1 בגמי ור"ת היה רגיל כשהיה מתפלל ביחוד
- 2 משתחוין מניע למודים היה כורע עם הקהל
- 3 בלא אמירה ככל דהוקא באמצע ברכה
- 4 אבל בסוף ברכה לא דאמר ליה (דף לד.)
- 5 דאסור לשחות בסוף כל ברכה וברכה מידו
- 6 להתחלה אין לעשות שן כדמשמע הכא
- 7 וכתב ש"ת בסוכה פרק לולב הגזול (דף לה) אדום התפלל ששבע מפי הוור קדושה
- 8 או קדושה אינו יכול להפסיק ולענות עם הצבור ור"ל וישתוק ויחזיק מנט שדומע
- 9 כענה ור"ל והכתבתי אתן לך לעשות כן דעניתי שתיבא שם הוור מנחה. ור"ת ור"י
- 10 היו אמורים דארברה אי שמוע כענה היו הפסקה אם שתוק. וימי נהוג העם לשתוק ולשמוע וגדול מהנהג. בירושלמי פרק תפלה השחר קאמר לא התפלל וכו' ומצאן מתפללים מוסף אם היה יודע שיהיה מתפלל וגומר עד שלא יתחיל ש"ץ כדי לענות אמן מתפלל אם לאו אל תתפלל.
- 11 באזה הוא אמרו פליגי בה תרי אמוראי
- 12 דאמר באמן של האל הקדוש ודא אמר באמן של שומע תפלה ולא פליגי כאן בחול כאן בשבת הוא דאמרוינן באמן של שומע תפלה היינו בחול לכך יש לייחד לענות אמן בחאל הקדוש וגם לענות אמן בשומע תפלה ומותר הירושלמי משמע שהוה רגילין לומר י"ח ברכת שלמות
- 13 במוסף של חול כגון ב"ח ובחול המועד ומיהו אן סמיכין אהא דאמר פרק תפלה השחר (תמ"ד דף כט.) דקאמר תמיני סרי
- 14 תקן לשמין דף רמי' י"ח ברכת שלמות ענו בין גואל לרופא לא קשה שאינו אלא לש"ש אבל יחיד כוללה שבת ועוד אמרו
- 15 הר"ר חיים דאיתא בתוספות (דף ת"ד) הבריא מנבנהו דקאמר רמי' הים ימי' ע"ה
- 16 בן קרבן מוסף כגון ר"ח ור"ה ערבית ושתיית מפתלל י"ח שלמות ואומר מנין המאורע בעבודה והם לא אמר מעשינו אורו ובמוספים מתפלל שבע ואומר קדושת היום באמצע וברושלמי גמי י"ל שדעת תוספין הוא י"ג לו מוסף אלא אם ומצאן מתפלל וכן משמע בירושלמי פרק מי שמתו וגם זו הווימרא כתובה שם ולא הזכיר של מוסף כולל. א"ן יחיד מתפלל קדושה. וכן הלכה אבל המתפלל י"ח עם החול לכניעות ש"ץ לקדושה יאמר עם השליח צבור נקדש וכל הקדושה משלם יכול לענות עם הצבור דאין זה קרוי יחיד. ונחוי

ברכות. פרק שלישי - מי שמתו דף כא עמוד ב - מותר מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ) רש"י

אז צבור וצבור. בין בראשונה בין בשניה היה עם הצבור כגון עשרה אחר עשרה וזה עמדם בשתיקה שכשכ שותפלל עם הראשונים: **רב הונא סבר.** יחיד המתפלל עם הצבור אומר קדוש הלךך אם לא גמר עד שלא יגיע ש"ץ לקדוש לית לן בה אבל מודים אף על פי שחידו אמרו מודים אם אינו אמרו עם הצבור והוקא את כולם מודים הוא

- 1 אז צבור וצבור, אכל יחיד לנבי צבור כמאן דלא צלי דמי, קא משמע לן, ואי אשמעונו קא, משום דלא אתחיל בה, אכל התם דאתחיל בה אימא לא, צריכא. אמר רב הונא: הנכנס לבית הנכנס ומצא צבור שמתפללין, אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"ץ למודים - יתפלל, ואם לאו - אל יתפלל. ריב"ל אמר: אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע שליח ציבור לקדושה - יתפלל, ואם לאו - אל יתפלל. במאי קא מפלגי? מר סבר יחיד אומר קדושה, ומר סבר אין יחיד אומר קדושה. וכן אמר רב אדא בר אבהה: מגזין שאין יחיד אומר קדושה? שצאמר: "ונקדשתו בתוך בני ישראל", כל דבר שקדושה לא היא פחות מעשרה. מאי משמע? דתני רבנא, אחיה דרבי חיאי בר אבא: אתאי "תוד" "תוד", פתיב התם "ונקדשתו בתוך בני ישראל", וכתבי התם "הגדילו בתוך העדה הווא", מה להלן עשרה, אף פאן עשרה. וכדילי עלנא מיהת נפקס לא פסיק, איבעיא להו: מהו להפסיק ליהא שמו הגדול מבודד? כי אתא רב דימי, אמר: ר' יהודה ור' שמעון ואחריהם: למימרא, דקסבר רבי יהודה בעל קרי מותר בדברי תורה. והאמר ריב"ל: מגזין לבעל קרי שאסור בדברי תורה? שצאמר: "הודעתם לגנוד ולגני גנוד", וסמיך ליה: "אום אשר עמדת", וגו'. מה להלן בעלי קריין אסורין, אף פאן בעלי קריין אסורין? וכי תימא רבי יהודה לא דריש סמוכים, והאמר רב יוסף: אפילו מאן דלא דריש סמוכים כגל התורה, במשענה תורה דריש, דהא רבי יהודה לא דריש סמוכין כגל התורה פולה, ובמשענה תורה דריש. ובגל התורה פולה מאן לן דלא דריש? דתניא: בן ענאי אמר: נאמר "מכשפת לא תחיד", ונאמר "כל שוכב עם בהמה מות וימת", סמוכי ענין לו, לומר: מה שוכב עם בהמה בסקילה, אף מכשפת גמי בסקילה. אמר ליה ר' יהודה: וכי מפני שסמכו ענין לו, נוציא לה לקולה? אלא אוב ודעונו בכלל כל המכשפים היו, ולמה יצאו בפני עמך כשחפשינן לסקילה כדכתיב באן ריגמו אותם מידים
- 2 עם בהמה
- 3 בסקילה. כדאמרוינן גל הנהרגין פרק ד' מיתת (דף נ"ד) בגורה שהיא דתהווק
- 4 הדבא כמי הרוג תהרגנו מיתה איה מקרא ממנו בסקילה: אמר ליה רבי יהודה וכי מפני שסמכו הענין. לשוכב עם בהמה
- 5 וזאת היא המכסף לסקילה שהיא תמורה
- 6 נמצא מיתות שבתורה אלא מקרא מפורש של בו מביקס אחי שהוא בסקילה: אוב וידעונו בכלל. לא תחיה לכל המשפסין
- 7 היו ולמה יצאו בפני עמך כשחפשינן לסקילה כדכתיב באן ריגמו אותם מידים
- 8 עם בהמה אלוים את כל הכלל שזו מדה בתורה שכל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על כללם על צמצו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא: **זב שראה קרי** וכו'. לענין טבילה שתקן עורא לבעלי קריין לטקוט תורה דאין לו לשאר טמאים
- 9 את הציור וקאמר תבא דאמי יש לו טמא אחרת עם הקרי שאינו יכול לצאת ממנה
- 10 טבילה זו כגון זב ונהה שהם טמאים
- 11 טמאת שבעה אפילו היא צריך לטבול
- 12 לקרוי קודש שיעטק בתורה: **פולטת שכבת זרע.** הרי היא כבעל קרי: ורבי ירודה **פומר.** קסיד דאין טבילה זו
- 13 מטהרתו מכל וכל: **המשמשל לזן קטני** לה. להשמיטנו בח מו הוצרכו לחלוק בה: **אלימא** לדבנן, להודיעך כחן דמחייבי בה: **השתא** כן: **שראה קרי.** דמקראו טמאת זביבה מעיקרא: **דמעיקרא** בשעה שראה קרי לאו בר טבילה הוא ומחייבי ליה רבנן טבילה לקרי לדבוי תורה

חורב, שצאמר: "הודעתם לגנוד ולגני גנוד", וכתבי בתריה: "אום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב". תנו; ובר שראה קרי ונהה שפלישה שכבת זרע, המשמשות וראתה דם, זריכין טבילה, ורבי יהודה פומר. עד פאן לא פטר רבי יהודה אלא בנב שראה קרי, דמעיקרא לאו בר טבילה הוא, אכל בעל קרי גירא מחייב, וכי תימא ה"ה דאפילו בעל קרי גירא גמי פטר רבי יהודה, והאי דקא מפלגי בנב שראה קרי להודיעך פתן דרבנן, אימא ספיא: המשמשות וראתה דם זריכה טבילה. למאן קתני לה? אלימא לדבנן, שמיאוי השתא, ומה זב שראה קרי, דמעיקרא לאו בר טבילה הוא, מחייבי רבנן, המשמשות וראתה דם, דמעיקרא בת טבילה היא, לא כל שפניו! אלא לאו, ר' יהודה היא, ודוקא קתני לה משמשת

39
40
41
42
43

פֶּרֶק שִׁבְעִי

הלכה א' מתני' – חלוז שבין שתי חצרות, ארבעה על ארבעה, בתוך עשרה, מערבין שנים, ואם רצו, מערבין אחד.

פחות מארבעה על ארבעה, או למעלה מעשרה, מערבין שנים ואין מערבין אחד.

גמרא – הפריגים ממעטין בה לענין שבת, אבל לענין חזקות אין ממעטין בה.

קש ותבן – אין ממעטין בה. עפר וצורר ממעטין בה.

אמר רבי יוסה, ר' בון: עלו בה עשבים אין ממעטין בה.

בעון קומי רבי אבא: היך מה דאת אמר בחלוז שבין שתי חצרות, ודכותה, בחלוז שבין שני בתים? אמר לון: אין! ודכותה, בחלוז שבין שני גנים? אמר לון: אין!

מהו לערב דרוך לולין? אמר רבי אבמרי: מחלקת רב ושמואל. דתנינן תפון, כל גגות העיר –

[דף מ"ה ע"ב]

רשות אחת. שמואל אמר: עד בית סאתים. רב אמר: מטלטלין בהן אפילו כור אפילו כורים.

לא סוף דבר כל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה, אלא אפילו מקצת ארבעה בתוך עשרה, כמי שכל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה.

היה בה הקף תשעים וששה טפחים, אפילו כל שהוא בתוך עשרה, כמו שכל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה.

היתה עגלה והיה בו הקף תשעים וכו'.

[דף מ"ו ע"א]

מהו למעט בכלים?

רבי חייה בר אשי אמר מומעטין בכלים. רבי יונה רבי יצחק בר טבליי אמר רבי יוחנן: אין מומעטין בכלים.

תמן אמרי, מחלקת ר' חייה רבה ור' ישמעאל בי רבי יוסי, חד אמר: אסור, וחד אמר: מתר. מאן דמר אסור – שפא ושפח ויטלטלנו. הורי רבי יוחנן בר מריה למויכוש עליו כות.

תני, ככל מומעטין, באבנים, ובכלבים, ובסלם מצרי, והוא שקבעו. רבי בא בשם רב יהודה: לא! אפילו קבעו. והא תני והוא שקבעו? רבי בא: והוא שיחדו לבן. הורי רבי לא כדון תנניה – והוא שקבעה.

רבי יונה רבי יוסה: תריהון, חד בשם מר עוקבן וחד בשם רב נחמן בר יעקב. צריד שיהא בין שליכה לשליכה פחות משלשה, צריד שיהא בו רחב ארבעה טפחים, והעמודין משלימין לארבעה. וסא אמר:

כופת שהדריגות מומעט, מפל מקום אין העמודין משלימין לעשרה, נעשית בשליכה עבה.

רבי יסא בשם רבי בון בר פהנא: צריד שיהא משוד מן הכתל ארבעה טפחים כדי מקום. רבי חזקיה בשם ר' בון בר פהנא: אותה שליכה שהיא מומעט את העשרה צריכה שתהא משיכה מן הכתל ארבעה טפחים כדי מקום.

ר' יעקב דרומיא בעי: הכיא דפן של שבעה טפחים ומחצה והגביהו מן הארץ פחות משלשה מתר. תמן את אמר: 'כל הפחות משלשה פסתום, וכא את אמר: 'כל הפחות מארבעה פסתום?!

אין את בעי מקשיא – הכין קשיא: הכיא דפן של ד' טפחים וכל שהוא, והגביהו מן הארץ שני טפחים חפר כל שהוא,

ויבא ביי דמר ר' יוחנן: עומד והחלל – מצטרפין לארבעה, והוא שיהא העומד רבה על החלל.

הלכה ב' מתני' – בתל שבין שתי חצרות גבוה עשרה ורחב ארבעה, מערבין שנים ואין מערבין אחד.

היו בראשו פרות, אלו עולין מבאן ואוכלין, ואלו עולין מבאן, ואוכלין.

[דף מ"ו ע"ב]

ובלבד שלא יורידו למטן.

נפרץ הכתל עד עשר אמות, מערבין שנים, ואם רצו מערבין אחד, מפני שהוא כפפתח יותר מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים.

גמרא – ולמה לי רחב ארבעה? ואפילו אינו רחב ארבעה. בגין מתניתא הדיא דבתרה: אלו עולין מיפן ואוכלין, ואלו עולין מיפן ואוכלין –

לא היה רחב ארבעה. רבי בא בשם רב: אסור לקאן ולקאן. רבי זעירא בשם רב: מתר לקאן ולקאן. מחלפה שיטתיה דרבי בא, תמן אמר רבי בא רב יהודה בשם שמואל: זרקא ונחה על ראשי מחיצות – תיב, וקא אמר הכין?

תמן את רואה אותה פלו מלאה עפר וצורות, והקא מה אית לה? תדע לה, דמר רבי אחא רבי חיננא בשם רבי יוחנן: ויזין וכתלים שהן גבוהין עשרה ורחבין ארבעה, מתר לקאן ומתר לקאן ובלבד שלא יחליף.

רבי יוחנן בעי: מחלפה שיטתיה דרבי בא, תמן אמר רבי בא רב יהודה בשם שמואל: זרקא ונחה על ראשי המחיצות – תיב, והקא הוא אמר הכין? הוה מה דאת אמר תמן: את רואה אותו פלו מלאה עפר וצורות, אוף הקא פן. שמענו מחיצות ברשות היחיד שמענו מחיצות ברשות הרבים.

רבי בא רב יהודה בשם שמואל: כות שהקיפוהו סילמות מיפן ומיפן – מערבין שנים ואין מערבין אחד, אמר רבי יוסי בי רבי בון: מיפון שלא פונו נעשו כפפתחים.

[דף מ"ז ע"א]

תני, כל פובשי כבשים עולה אמה וכונם שלש, הוין מכבושו של מזבח שהוא פמתלקט עשרה טפחים מתוך שלש ושליש אצבע, שהמזבח עשר אמות וכבושו שלשים ושתים.

עשרה מסמונה על פני כל הכתל, ויש בו רחב ארבעה טפחים – מערבין שנים ואין מערבין אחד. ארבעת אמות – מערבין אחד ואין מערבין שנים.

הדיא דאת אמר בגדולה, אכל בקטנה – ברבה. איזו היא גדולה ואיזו היא קטנה? כל שרפה יותר מעשר בעשר, הא פחות מעשר – ברבה,

הדיא דאת אמר באמצע, אכל מן הצד לא בדיא. והי דינו צד והי דינו אמצע? נימר, אם יש שם עומד ארבעה הינו אמצע, אם לאו – הינו צד.

[דף מ"ז ע"ב]

הלכה ג' מתני' - הריין שבין שתי חצרות עמוק עשרה ורחב ארבע - מערבין שנים ואין מערבין אחד,

אפלו מלא קש או תבן. מלא עפר, או צרורות - מערבין אחד, ואין מערבין שנים.

גמרא - הא תבן לבטלו, לא בטלו! מתניתא דלא רבי יוסי, דרבי יוסי אמר: תבן ובטלו מבטל.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב הקדא: דברי הכל היא! ומה דמר רבי יוסי בשבטללו בעפר. יש תבן שהוא בעפר ועפר שהוא כתבן, תבן שאין עתיד לפנותו - הרי הוא בעפר, ועפר שעתידי לפנותו - הרי הוא כתבן.

דבית רבי נצאי אמרו: הפהו מחצליות - בטל. איתא חמי, מלהו מחצליות - לא בטל, הפהו מחצליות - בטל. מלהו חריות, צריכה!

רבי זריקן רבי אמי בשם ריש לקיש: ואפילו רק.

הלכה ד' מתני' - נתן עליו נסר כל שהוא רחב ארבעה טפחים, וכן שתי כצוצריות זו כנגד זו, מערבין שנים, ואם רצו מערבין אחד. פהות מיפו, מערבין שנים ואין מערבין אחד.

גמרא - אית תני, מערבין שנים ואין מערבין אחד אית תני מערבין אחד ואין מערבין שנים.

מאן דמר מערבין שנים ואין מערבין אחד, פהות מיפן בנסר, מאן דמר מערבין אחד ואין מערבין שנים, פהות מיפן בקלל.

[דף מ"ח ע"א]

הלכה ה' מתני' - מתבן שבין שתי חצרות גבוה עשרה טפחים, מערבין שנים ואין מערבין אחד. אלו מאכילין מיפן ואלו מאכילין מיפן.

נתמעט התבן מעשרה טפחים, מערבין אחד ואין מערבין שנים:

גמרא - אמר רבי לעזר: כיני מתניתא, אלו ממלאין קופתן מיפן ומאכילין ואלו ממלאין קופתן מכאן ומאכילין.

אמר רבי חגיגי: פד הוינן יתבין קומי מנחם, הוינן אמרינן, שלא תאמר אינו כסותר אהלים אלא כסומך אהלים. שאם היה התבן מרדד, שהווא סומכו לצדי הקפה.

רב הושעיה בעי: עשאו לרדין וסמכו לכסא מהו? נאמר פאן לשעיה ונאמר פאן לשעות.

תני, מתבן שבין שתי חצרות – זה פותח פתחו מיבן ומאכיל וזה פותח פתחו מיבן ומאכיל, נתמעט התבן מעשרה טפחים – שניהן אמרינן, עד שיערבו, לפיכך אם רצה אחד מהם לסתום את פתחו ולבטל רשותו – הוא אסור וחברו מתר. תריין שבין שתי חצרות,

הדא אמרה שאין מבטלין מחצר לחצר,

הדא אמרה אפילו לא ערבו, הדא אמרה אפילו לא בינינו,

הדא אמרה שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת, הדא אמרה לזה בפתח וזה בפתח – שניהם אמרינן. וכן הבית שבין שתי חצרות. ודלא רבי מאיר דאמר: 'בית הנעול – אסור'.

[דף מ"ח ע"ב]

הלכה ו' מתני' – ביצד משתתפין בפכו? מניח את החבית ואומר, הרי זו לכל בני הפכו, ומזכה להן על ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו העברים ועל ידי אשתו, אבל אינו מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הנכנעים, מפני שידן כידו.

גמרא – תני, אין מזכה להן בחבית שבמרתף. אמר רב הושעיה: שפא ישכח וישתנה.

מה נן קימין? אם בגדולה – זכה בסימניו, אם בקטנה – תקטן זכה. אמר רבי יודן פר שלום קומי רבי יוסי: תפתר כמאן דמר – תקטן תזרם. אמר ליה? ואפילו כמאן דמר אין תקטן תזרם – תקטן זכה. על דעתיה דרבנן דתמן ניהא. תמן אמר בשם רב נחמן בר יעקב: כל שנותנין לו אגוז ומשליכו, צרור ונטלו – המוציא בידו כמוציא לאשפה דמי.

אגוז ונטלו, צרור ומשליכו – גזלו גזל מפני דרכי שלום.

אגוז וצרור, ונטלו ומצניעו, ומביאו לאחר זמן – גזלו גזל גמור.

זכה לעצמו אבל לא לאחרים. רב הונא אמר: בשם שזכה לעצמו פד זכה לאחרים.

הכל מודין, שאין מתנתו מתנה, דכתיב: "כי יתן איש" – מתנת איש מתנה, מתנת קטן אינה מתנה; דברי חכמים. רבי יודה בן פזי בשם רבי יוחנן רבי יעקב בשם רבי יוחנן: לעולם אין מגזילו מהור עד שכיבא שתי שערות.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הדיא דאת אמר להוציא מפניו בדין, אבל לקרבן ולשבעה – כל עמא מודין עד שכיבא שתי שערות.

[דף מ"ט ע"א]

גרם קרבנן דהכא. רבי יוסי בעי: מעתה אף לעצמו לא יזכה; דכתיב "אל רעהו" – עד שיהא פרהו! רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק: ירדו לה בשיטת הפיזומות. דתנינן, הפיזומות מקהן מכה וממפרן ממפרן במפלטלין.

והא תנינן: 'אבל אין מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן בידו!' רבניו דמירין אמרין: כאן בשליש דעת לתינוק כאן בשאין דעת לתינוק.

תמן תנינן, השואל פרה ושלחה לו ביד בנו, ביד עבדו, ביד שלוהו, ומתה – פטור, לית הדיא אמרה, שהעבד מזכה מרבו לאחר. אמר רבי לעזר: תפתר בעבד עברי.

אמר רבי יוחנן: ואפילו תימר בעבד כנעני, תפתר באומר לו: "פתח לה" ובאה מאליה. ותני בן: הנהיגה, המשיכה, קרא לה ובאת – נתחייב לשלם בשואל.

רבי זעיריה שמע לה מן: 'אבל אין מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן בידו', לית הדיא אמרה שאין העבד זוכה מרבו על אחר? תפתר, קרבי מאיר דאמר: יד עבד ביד רבו דמי. והא תני 'אשתו' אית לה מימר דרבי מאיר עבד יד אשה ביד בעלה?

רבי חנניה בשם רבי פנחס תפתר בהן תניא, דתניא: אשתו אינה פודה לו מעשר שני, רבי שמעון בן אלעזר בשם רבי מאיר: אשתו פודה לו מעשר שני. דהן תני עבד רבי מאיר יד עבד ביד רבו, ולא עבד יד אשה ביד בעלה.

הלכה ז' מתני' – נתמעט האוכל, מוסיף ומזכה, ואין צריך להודיע.

נתוספו עליהם, מוסיף ומזכה, וצריך להודיע.

גמרא – מה מודיע? הלכה.

לית תדא אמרה

[דף מ"ט ע"ב]

שאינו מוזק להם בגופו של אכל? אמר רבי חנינה: תפטר שגרוהו העכברים.

הלכה ח' מתני' – כמה הוא שעור? בזמן שהן מרבין, מוזן שתי סעודות לכלם. בזמן שהן מועטין, כגרוגרת, להוצאת שבת לכל אחד ואחד.

גמרא – רב אמר: מרבין – שבעה עשר, מועטין – ששה עשר. אמר רבי יוחנן: כל שאלו יחלקו ויש בו כגרוגרת לכל אחד ואחד – מרבין, ואם לאו – הן מועטין.

הוון בעי מימר: ולא פליגי, מה דאמר רב כרבי מאיר. מאן דמר רבי יוחנן כרבי יוחנן בן ברוקה. כמה הן שגרי ערוב? ביי דמר רבי יוסי בשם רבי הושעיה: אוזב שהיה בו פעם אחד – כשר, מיפן ואילף שירים, אוף הקא בן.

הלכה ט' מתני' – אמר רבי יוסי: כמה דברים אמורים בתחלת ערוב. אכל בשגרי ערוב, כל שהוא. ולא אמרו לערב בהצרות אלא כדי שלא לשבח את התינוקות.

גמרא – אמר רבי יהושע בן לוי: מפני מה מערבין בהצרות? מפני דרכי שלום! מעשה באשה אחת שהיתה דבוכה לתורתה ושלחה ערוכה ביד ברה, נסתיה ונפפתיה ונשקתיה, אתא אמר לאימיה, אמרה: והכין רחמה לי? ולא הנות ידעה? מתוך כך עשו שלום, תדא הוא דכתיב: "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום".

הלכה י' מתני' – בכל מערבין ומשתתפין, הוין מן הפנים ומן הפלח, דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר, כפר הוא ערוב. אפלו מאפה סאה והיא פרוסה,

[דף נ' ע"א]

איז מערבין בה. כפר באפר והוא שלם, מערבין בו.

הלכה י"א מתני' – נותן אדם מעה לחנני ולנחתום כדי שיוזפה לו ערווב, דברי רבי אליעזר. והכמים אומרים, לא זכו לו מעותיו, ומודים בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו,

שאין מערבין לאדם אלא מדעתו. אמר רבי יהודה, בפה דברים אומרים, בערוובי תחומי, אבל בערוובי חצרות, מערבין לדעתו ושלא לדעתו, לפי שזכין לאדם שלא בפניו, ואין חבין לאדם שלא בפניו.

גמרא – רבי אבהו בשם רבי יוחנן: זאת אומרת שאין המעות קונות דבר תורה. מעתה, אפילו בא לו אצל החנניו שניא הוא, שפא ישפח ויזציאנו.

רבי אהא בשם רבי חיננא: אבא לא אמר בן, אלא והכמים אומרים: לא זכו לו מעותיו. זאת אומרת, שהמעות קונות דבר תורה: מודין בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו. שכן חנני מוזכה להן על ידי אהר: שאין מערבין לאדם אלא מדעתו. מתניתא דרבי מאיר, דרבי מאיר אמר: על ידי ערווב ועל ידי שתוף. רבי זעירה בשם רבי יוחנן: בערוובין ובתענית צבור נהגו הכל כרבי מאיר. רבי יעקב בשם רבי יוחנן: אף במגלת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר.

רבי יצחק בן חקילה בשם רבי יודן נסיאי: מערבין לאדם על כורחו, ותני בן: כופין בני מבוי זה לזה לעשות להם לחי וקורה. והתני: הרי שאמרו לו לערב

[דף נ' ע"ב]

והוא אינו ממאן. היה ממאן כופין אותו?

אמר רבי יודן: מתניתא דרבי מאיר.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: תפתר בדברי הכל – שהיה צדוקי.

והתני השוכח ולא ערב בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר; דברי רבי מאיר! רבי יודן אומר: מזיד – אוסר, שוגג – אינו אוסר. מזיד אוסר? מערבין לו על כרחו!

אלא משום קנס.

מעתה הוא אסור וקברו מתר! מפיזן שייכולין לערב ולא ערב – קונסין אותו.

ולית ליה לרבי מאיר: זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לזו! סבר רבי מאיר: לית הדיא זכו, לא בעי בר נש ייעזול חבריא לביתיה בר מדעתיה.

רבי בא בריה דרבי פפי בשם רבי חמא בר חנינא: מעשה באשה אחת שערכה לחמותה בלא דעתה, ואתא עובדא קומי רבי ישמעאל ובקש לאסור. אמר ליה רבי חייה: כה שמעתי מאביה, כל מה שאת יכול להקל בערוובין – הקל!

הדרן עלך חלון

פרק שמיני

הלכה א' מתני' – כיצד משתתפין בתחומין? מניח את החבית ואומר, הרי זה לכל בני עירי, לכל מי שילך לבית האכל או לבית המשותה. וכל שקבל עליו מבעוד יום, מתר. משתתשה, אסור, שאין מערבין משתתשה.

גמרא – לא תנייתה מזבון, ולמה לא תנינן מזבון? שמואל אומר: תמן תנינן מזבון – צריה לזבות. גרם הכא דלא תנינן מזבון – אינו צריה לזבות. רבי יוחנן אומר: קולי חומרין בדבר, מה אינון תמן שערובי תצרות מדברייהן אתי אומר מזבין ערובי תחומין מדבר תורה לא כל שבין?

[דף נ"א ע"א]

אתיא דרב רבי יוחנן. אומר רבי יוסי בי רבי בון: כדי לעשות כל הרשויות כאחת.

הלכה ב' מתני' – כמותה היא שעורו? מוזן שתי סעודות לכל אחד. מוזנו לחל ולא לשבת, דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר, לשבת ולא לחל. וזה מוזן מתבנין להקל.

רבי יוחנן בן ברוקה אומר, מכפר בפגדיון מארבע סאין בפלע. רבי שמעון אומר, שתי ידות לכפר משלש לקב.

הציה לבית המנוגע, וחצי הציה לפסול את הגויה.

גמרא – רבי מאיר אומר: בחולא דלית ליה מה לזכל – הוא אוכל פיתא ציבחר, בשבתא דאית ליה מה לזכל – אוכל פיתא סגין.

רבי יודן אומר: בחולא דלית ליה מה לזכל – אוכל פיתא סגין, בשבתא דאית ליה מה לזכל – אוכל פיתא ציבחר.

[דף נ"א ע"ב]

ותני בן, קרובים דבריהן להיות שוין. איתא חמי, אהן עבד עגולא תרי עשר ביעיזן וזון עבד עגולא תמני, ותימר הכן? רב הונא אומר: צא מהן שלישי ליציאה.

רבי יוסי בי רבי בון נפק ליה לאילין נהתומיא, בחדא דרב הונא, וקחוד ביהן שיעורא.

הלכה ג' מתני' – אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא ערבו, כל שנבזה עשרה טפחים, למרפסת. פחות מבאן, לחצר.

הלית חבור והפלע, גבוהים עשרה טפחים, למרפסת. פחות מבאן, לחצר. כמה דברים אמורים, בסמוכה. אבל במפלגת, אפלו היא גבוהה עשרה טפחים, לחצר.

אי זו היא סמוכה? כל שאינה רחוקה ארבעה טפחים.

גמרא – ולא של תהתונים הוא? אמר רבי יודן: זאת אומרת הרבת ראובן בתוך חצר שמעון, ושמעון מושטמש בה כמו שהוא שלו.

פשיטא חדא מלתיה: לזה בפתח ולזה בפתח – שניהן אסורין, מן הבית שבו שתי חצרות,

לזה בזריקה ולזה בשלשול. שמואל אומר: שלשול מותר, שהוא בדרךבו, וזריקה אסורה שאינה בדרךבה.

[דף נ"ב ע"א]

רב אומר: לא עשה כלום.

מתניתין פליגא על רב: כל שנבזה עשרה טפחים – למרפסת, פחות מיבן – לחצר. לא לזה בזריקה ולא לזה בשלשול היא מתניתא,

בתוך שלשה טפחים לעליונה, שהיא למעלה מעשרה טפחים לתחתונה. מה פליגינן? רב ושמואל בשנה.

היה שם הרבה, רבי יוחנן אמר: נותן הרבה לבעליה.

עד כדון כמשתמש בהרבה דרך פתחו, היה משתמש בהרבה דרך חלון, רבי אחא בשם רבי יוחנן: אפילו כן נותן הרבה לבעליה.

רבי אלעזר בי רבי שמעון בשם רב הושעיה: היו שלש, זה משתמש בהרבה דרך פתחו וזה משתמש בהרבה דרך פתחו והאמצעית אסורה.

אימתי? בזמן שהאמצעית של שניהן, אבל אם היתה אמצעית לאחד מן השוק – זה משתמש באחת וזה משתמש באחת ובשנית.

אמר רבי יוחנן: העומד וההלל מצטרפין לארבעה, והוא שיהא העומד רבה על ההלל.

רבי זעירא בעי: עד שיהא עומד שבאן ועומד שבאן רבה? אמר רבי יוסה: פשיטא לרבי זעירא שאין העומד מצד מצטרף, פשיטא ליה שיהא העומד מצד אחד רבה. לא צריכה דלא אפילו עומד השני.

רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: משלשה ועד ארבעה

[דף נ"ב ע"ב]

היא מתניתין, פחות משלשה – אפילו יותר מעשר מתר. ארבעה – אפילו פחות מעשר אסור. אלא אנו קמיון משלשה ועד ארבעה,

בשארין שם תקרה, אבל יש שם תקרה, אפילו גבוה כמה – של תחתונים הוא. אמר רבי: בשארין שם נקב, אבל אם יש שם נקב – משתמש דרך הנקב.

הלכה ד' מתני' – הנותן את ערוכו בבית שער, אכסדרה ומרפסת, אינו ערוכ. והדר שם, אינו אוסר עליו.

בבית התבן ובבית הפקר ובבית העצים ובבית האצרות, הרי זה ערוכ. והדר שם, אוסר עליו. רבי יהודה אמר, אם יש שם תפיסת יד של בעל הבית, אינו אוסר עליו.

גמרא – רבי יהודה בשם רב: הָדָא דְאֵת מֵר, בְּכֵית שְׁעָר שֶׁל יְחִיד, אֲכַל בְּכֵית שְׁעָר שֶׁל רַבִּים – הָרִי זֶה עָרוֹב וְהָדָר שָׁם אוֹסֵר עָלֶיהָ.

דְּבֵי רַבִּי יִצְחָאי אָמְרִי: אֲפִילוּ יִתֵּד לְתַלְמוֹת בָּהּ מִנְעֵלוּ. רַבִּי בָּא בַר הַיִּנְנָא אָמַר: אֲפִילוּ נִשְׁתַּוְתוּ, אֲפִילוּ טַבְלָא. רַב אָמַר: וּבְלִבְד דְּבַר הַנְּטִיל בִּשְׁבֵּת.

אָמַר רַבִּי בָּא: מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁהָיָה לוֹיֵל שֶׁל תְּרַנְגוּלִין לְפָנִים מִכֵּיתוֹ שֶׁל חֲבָרוֹ, נִכְנָס שְׁלֵא בְּרִשׁוֹתוֹ, אֵתָא עוֹבְדָא קוּמֵי רַב, אָמַר: בִּיּוֹן שְׁזָקִיק לְתַן לְפָנֵיהֶן מוּם כְּמוֹ שֶׁהוּא דְּבַר הַנְּטִיל בִּשְׁבֵּת. רַבִּי יַעֲקֹב בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: תְּלִמְיָדוּי דְּרַבִּי יוֹחָנָן סְלָקוּן לְעַכְבְּרִי, וְסַמְכִין עַל הָדָא דְּרַבִּי יִצְחָאי. הֲזָקִיָּה

[דף נ"ג ע"א]

לֹא אָמַר בּוֹ, אֲלֵא רַבִּי הֵיךָ רַבִּי אִפִּי וְרַבִּי אִמִּי סְלָקוּן לְעַכְבְּרִי, וְשָׁמְעוּן מוֹדְבֵית רַבִּי יִצְחָאי – הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹדָה.

הֲלָכָה ה' מִתְנִי' – הַמְּנִיחַ אֶת בֵּיתוֹ וְהִלָּךְ לְשִׁבּוֹת בְּעִיר אֲחֵרָת, אֶחָד נִכְרִי וְאֶחָד יִשְׂרָאֵל, הָרִי זֶה אוֹסֵר, דְּכָרִי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר, אֵינּוּ אוֹסֵר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר, נִכְרִי אוֹסֵר, יִשְׂרָאֵל אֵינּוּ אוֹסֵר, שְׂאִין דְּרַף יִשְׂרָאֵל לְבּוֹא בִּשְׁבֵּת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר, אֲפִילוּ הֵנִיחַ אֶת בֵּיתוֹ וְהִלָּךְ לְשִׁבּוֹת אֲצֵל בֵּיתוֹ בְּאֵתָתָהּ הָעִיר, אֵינּוּ אוֹסֵר, שְׁכַבְרַת הַסִּיעַ מְלַבֵּא.

גמרא – הָדָא הוּא דְּרַבִּי מֵאִיר, דְּרַבִּי מֵאִיר אוֹמַר: תְּבִית הַנְּעוּל אוֹסֵר, וְכוּל לְבּוֹא עַל יְדֵי עָרוֹב וְעֵבֶר וְכֹא, מֵר עוֹזְקֵן בְּשֵׁם רַב: הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

הֲלָכָה ו' מִתְנִי' – בּוֹר שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצוֹת, אֵין מְמַלְאִין מִפְּנֵי בִּשְׁבֵּת, אֲלֵא אִם בֵּן עֲשׂוֹ לֹא מוֹחִיצָה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפְחִים בֵּין מְלַמְעָלָה, בֵּין מְלַמְטָה, בֵּין מִתּוֹךְ אֲגָנּוֹ.

אָמַר רַבִּין שְׁמַעוֹן בֵּן גַּמְלִיאֵל, בֵּית שְׁמַאֵי אוֹמְרִים, מְלַמְטָה. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, מְלַמְעָלָן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לֹא תִּהְיֶה מוֹחִיצָה גְדוּלָּה מִן הַכֶּתֶל שְׁבִינִיָּהּ.

מַסְכַּת פְּלִים בְּתַרְא פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. הַנוֹגֵעַ בְּעִמּוּדֵינָא שְׂבַעֲדִידֵין, מְכַאן וּמְכַאן, וּבִמְכַבֵּשׁ שְׁעַל גְּבִי הַקְּנִיִּים, אָף עַל פִּי שְׁחִיקוּךְ וּמְקַבֵּל - טְהוֹר. וְאִינוּ טְמֵא אֲלֵא הַנוֹגֵעַ בְּכַרְזֵל לְכַד. נִדְהָ שְׁמַשְׁכָּה אֶת הַחֻבֵּל, וְדִרְסָהּ עַל הַקְּנֵה הַעוֹלָה וְיֹורֵד - הַבְּגָד טְמֵא. מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהִיְתָה אוֹרְגַת בְּגָד בְּטְהָרָה, וּבֵאת לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, וְהִיָּה בּוֹדְקָהּ. אָמְרָה לוֹ: רַבִּי! יוֹדַעַת אֲנִי שְׁלֵא נִטְמָא הַבְּגָד, אֲלֵא שְׁלֵא הִיָּה בְּלִבִּי לְשׁוּמְרוֹ. מִתּוֹךְ בְּדִיקוֹת שֶׁהִיָּה בּוֹדְקָהּ רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, אָמְרָה לוֹ: רַבִּי! יוֹדַעַת אֲנִי שְׁנִכְנִסָּה נִדְהָ וּמַשְׁכָּה עִמִּי בַּחֻבֵּל. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: כְּמָה גְדוּלִים דְּבַרֵּי חֻכְמִים! שְׁהִיו אוֹמְרִים: לֹא נִתְפַּנּוּ לְשׁוּמְרוֹ - טְמֵא. שׁוּב מַעֲשֵׂה, בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהִיְתָה אוֹרְגַת מִפֶּה בְּטְהָרָה, וּבֵאתָה לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, וְהִיָּה בּוֹדְקָהּ. אָמְרָה לוֹ: רַבִּי! יוֹדַעַת אֲנִי שְׁלֵא נִטְמָאת הַמִּפְּהָ, אֲלֵא שְׁלֵא הִיָּה בְּלִבִּי לְשׁוּמְרָה. מִתּוֹךְ בְּדִיקוֹת שֶׁהִיָּה רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בּוֹדְקָהּ, אָמְרָה לוֹ: רַבִּי! יוֹדַעַת אֲנִי שְׁנִפְסָקָה נִימָה וּקְשָׁרְתִיהָ בְּפִי. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: כְּמָה גְדוּלִים דְּבַרֵּי חֻכְמִים! שְׁהִיו אוֹמְרִים: אִם לֹא נִתְפַּנּוּ לְשׁוּמְרוֹ - טְמֵא.

ב. חֲלָדָה שְׁגֹרְרָה אֶת הָעִירָה שֶׁהוּא עֲתִיד לְהַחְזִירָה, וְהַכְּנִיסָתוֹ לְבֵית שֶׁהִמַּת בְּתוֹכוֹ, אָף עַל פִּי שְׂאִין בְּאֵהֶל אֲלֵא כֹל שֶׁהוּא - הַבְּגָד טְמֵא טְמֵא-מֵת. דַּרְס עֲלֶיהָ הַזֵּב בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים - הַבְּגָד טְמֵא מְדַרְס. שְׁתִּי, כֹּל זְמַן שֶׁהוּא עֲתִיד לְאָרֵג - חֲבוּר לְאָרִיג. גְּמַר מְלֵאָרֵג - אִינוּ טְמֵא אֲלֵא עַד מְקוֹם שֶׁהוּא עֲתִיד לִפְצַע. הַנוֹגֵעַ בְּפִסְיֹקוֹת שֶׁל שְׁתִּי עַד שְׁלֵשׁ אֲצָבָעוֹת, וְשֵׁל עָרֵב - הָרִי זֶה אִינוּ חֲבוּר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: הַנוֹגֵעַ בְּפִסְיֹקוֹת שֶׁל שְׁתִּי, עַד שְׁלֵשׁ אֲצָבָעוֹת - חֲבוּר מִפְּנֵי שֶׁהַכּוֹבֵס אֲמָן מִחֲלִידוֹ לְתוֹכוֹ. הַנוֹגֵעַ בְּצִמְרָן שְׁעַל גְּבִי הָאִימָה וּבְאִשְׁוּיָה - טְהוֹר. וּבְכּוֹשׁ וּבְפִיקָה - טְמֵא. הַנוֹגֵעַ בְּשַׁחַר שְׁעַל גְּבִי

הַלֶּבֶן, וּבְלֶבֶן שְׁעַל גְּבִי שַׁחַר - טְהוֹר. אֲבָל אִם הִיָּה כֹּל שַׁחַר מִצַּד אֶחָד, וְהַעֲבִירוֹ עַל גְּבִי לֶבֶן, אוֹ כֹּל לֶבֶן מִצַּד אֶחָד, וְהַעֲבִירוֹ עַל גְּבִי שַׁחַר - טְמֵא. הַחֲרֵב שֶׁפָּרְשָׁה עִם יְתוּדוֹת הַמַּחְרָשָׁה - הָרִי זֶה טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְנַקֵּר בָּהּ. חֲלִיּוֹת שֶׁל בָּאָר, הָעֵינַן שְׁבַמְעֵצֵד, וְהָעֵינַן שְׁבַמְחָרְשָׁה, וְהַמְסוּהָ שְׁבַמְעֵדָר, בְּזִמְנָן שֶׁהֵן קְבוּעִין - חֲבוּר לְטְמֵאָה וּלְהַזְאָה. בְּזִמְנָן שֶׁהֵן כְּפִנֵי עֲצָמָן - טְהוֹרִין. הַמְשִׁיחוֹת וְהַרְצוּעוֹת שְׁבַמְעֵדָר - תְּפוּרוֹת - חֲבוּר. וּקְשׁוּרוֹת - אִין חֲבוּר. מְכַבֵּשׁ שֶׁל נֶגֶר, בְּזִמְנָן שֶׁהוּא קְבוּעַ - חֲבוּר לְטְמֵאָה וּלְהַזְאָה. נָטַל - אִין חֲבוּר, לֹא לְטְמֵאָה וְלֹא לְהַזְאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אָף הַנוֹגֵעַ בְּמַלְבָּן שֶׁל מִסַּר הַגְּדוּל מְכַאן וּמְכַאן - טְהוֹר, וְאִינוּ טְמֵא אֲלֵא מְקוֹם אֲחִיזוֹת יָד, מְכַאן וּמְכַאן. כֹּל פִּי הַבְּרִזֵּל.

ג. הַשְּׁלִחָן, וְהַטְּבֵּלָא, וְהַדְּלִפְקִי; שְׁנַפְחָתוֹ, וְנִשְׁתִּיר בְּהֵן טְפַח - טְמֵאִים. שְׁלַחַן שַׁחְבֵּרוֹ, הַתְּחַתּוֹן - טְהוֹר. וְהָעֵלְיוֹן - טְמֵא. נִתְפָּרֵק - מְקַבֵּל טְמֵאָה מְכַאן וְלֵהַבָּא. טְבֵּלָא שַׁחְבֵּרָה, הָעֵלְיוֹנָה - טְמֵאָה. וְהַתְּחַתּוֹנָה - טְהוֹרָה. נִתְפָּרֵקָה - מְקַבֵּלֶת טְמֵאָה מְכַאן וְלֵהַבָּא. טְבֵּלָא שְׁמֵלָאָה עֲצִים, וְתַקְעָה - טְהוֹרָה. חֶפֶה בְּנִסְרִים - טְמֵאָה. שְׁלַחַן שַׁחְפָּהוּ בְּשִׁישׁ לְהִיּוֹת אוֹכֵל עֲלָיו, אָף עַל פִּי שֶׁעֲשֵׂה לוֹ עֵץ רַחֵב לְהִיּוֹת מְקַבֵּל בּוֹ אֶת הַשִּׁישׁ - טְהוֹר, שְׁלֵא עֲשָׂאוֹ אֲלֵא לְחִזּוּק, לְהִיּוֹת מְקַבֵּל בּוֹ אֶת הַשִּׁישׁ. הַסְּפָסְלִין שְׁכַפּוֹנְדְּקָאוֹת, אָף עַל פִּי שְׁנִקְוִבִין וּמְכַנִּיסִין בָּהֶם אֶת הַרְגָּלִים - טְהוֹרִים. קְבַע בְּמִסְמָר - טְמֵאִין. הַסְּפָסְלִין שֶׁל מְלַמְדֵי תִינוּקוֹת, אָף עַל פִּי שְׁנִקְוִבִין וּמְכַנִּיסִין בָּהֶן אֶת הַרְגָּלִים - טְהוֹרִין. קְבָעֵן בְּמִסְמָר - טְמֵאִין. סְפָסֵל שְׁנַתְפָּרֵק - טְהוֹר. סְרוּגוֹ בְּמְשִׁיחוֹת אוֹ בְּחֻבָּלִים - טְמֵא. טְרָקִישׁ שֶׁעֲשֵׂה לוֹ עֵץ כְּמִין שְׂרַתוּעָה לְהִיּוֹת אוֹכֵל עֲלָיו - טְהוֹר. עֲשֵׂה לוֹ עֵץ רַחֵב לְצִרְכָּיו - טְמֵא. כְּסָא שְׁקָבָעוּ בְּעַרְבָה, כְּדָרְךָ יִשְׁיַבְתּוּ - טְמֵא, שְׁלֵא כְּדָרְךָ יִשְׁיַבְתּוּ - טְהוֹר. הָעֲשׂוּי בָּהּ, בֵּית שְׂמָאִי מְטְמֵאִין, וּבֵית הַלֵּל

1 הַגְּרָ"א גֹרַם כְּאֵן: "וְנִשְׁעַנְתָּ."

מטהרין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על העשוי בה שהוא טהור. ושמאי היה מטמא. על מה נחלקו? על שהביא ממקום אחר וקבעו בה, שבית שמאי מטמאין, ובית הלל מטהרין. אומר רבי יוסי: רואה אני את דברי שמאי, שאומר: אפלו מלבן אפלו מבית האמן – טמא.

ד. ישיבת הקרון, התירה – טהורה. קשרה – טמאה. ושבאחורי הקרון, בין כך ובין כך – טהורה, שאינה אלא ישיבת הצער. ישיבת הסתת, התירה – טהורה. קשרה – טמאה, מטמאת ומטהרת אפלו עשר פעמים ביום. עור האסלא וחלל שלה – הרי אלו מצטרפין לטפח. הכסא והספסל שלפני המטה – הרי אלו טמאין מדרס. דפין שחובטין עליו את השלחין – הרי זה טמא טמא-מת. ספסלין שבמרחץ. זה הפלל: כל שנטל ואין רגליו נטלות עמו, בין של עץ ובין של אבן – טהור, וכל שנטל ורגליו נטלות עמו, של עץ – טמא. של אבן – טהור. מכבש של אושכף שהוא מותח עליו את העור, ומניח עליו את האבן, אף על פי שחקוק ומקבל – טהור. ואין בו משום כלי קבול.

מסכת כלים בתרא פרק שני

א. כפת חלקה שאין בה גבה טפח – טהור, ושיש בה גבה טפח; רבי מאיר ורבי שמעון מטמאין, רבי יוסי ורבי אלעזר ברבי צדוק מטהרין. אומר רבי מאיר: מעשה באחד שכפת שתי כפין של תמרה להיות יושב עליה. ובא מעשה לפני חכמים וטמאה. אומר רבי שמעון: מעשה באחד שהביא גרופית של זית שהוא משפה כמגדל לפני רבי עקיבה, ואמר: על זו הייתי יושב, וטמאה לו. ראה תלמידיו תוהין, אומר להן: מה לכם תוהין? כעורה מזה טמא רבי יהושע. אומר רבי יוסי: מעשה בארבעה זקנים שהיו יושבין אצל רבי אלעזר בן עזריה חרש בצפורי, רבי חצפית המתרגמן ורבי ישכב הסופר, ורבי חלפתא אבא, ורבי יוחנן בן נורי, והביא לפניהם אחד – ראש

כלונס שהוא נטל ברהיטני, ואמר: על זה הייתי יושב, וטהורה לו. אומר רבי אלעזר ברבי צדוק: ראשי כלונסאות היו בהר הבית, שעליהן אמנין יושבין ושפין את האבנים, ולא חשו להן חכמים משום טמאה. וכן היה רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: שני כפותין היו בבית אבא, אחד טמא ואחד טהור, אמרתי לפני אבא: מפני מה זה טמא, וזה טהור? אומר לי: זה שהוא חקוק – טמא, וזה שאין חקוק – טהור, ועליו יושב חגי הנביא. וכלן, אם לא נתכונן לחוקקן – טהורין. מצאן חקוקין וחשב עליהן – מקבלין טמאה מכאן ולהבא. חשב עליהן חרש שוטה וקטן, או אדם שאינן שלו – טהורין.

ב. כופית שהכהנים גובלין בה. וכן כופית של קדרה, אם חקוקין ומקבלין כל שהן – טמאין. ואם לאו – טהורין. מעשה בטבח של אונקלוס הגר, שהביא כופתו לפני רבן גמליאל, והיו שם שמונים וחמשה זקנים יושבין. נטלה רבן גמליאל ונסתפל בה, ונתנה לחברו, וחברו לחברו, כשראה שלא אפרו בה דבר, נטל רבן גמליאל חוט מסדינו של תלמידו, שהוא יושב לפניו, ומתחו עליה, ונמצאת חקוקה כל שהוא, וטמאה לו. אם לא נתכונן לחוקקן – טהורין. מצאן חקוקין וחשב עליהן – מקבלין טמאה מכאן ולהבא. חשב עליהן חרש שוטה וקטן, או אדם שאינן שלו – טהורין.

ג. המקציע למשכב – אין פחות משלשה על שלשה. ולמושב – טפח. ולמעמיד – כל שהוא. של עץ – עד שיחוק או עד שיעשה רגלים. הכדור, והאימום, והקמיצ, והתפלין, וכסת עגלה, שנקרעו, אם מקבלין את מה שבתוכן – טמאין. רבי יהושע בן קרחה אומר, משום רבי אליעזר בן עזריה: אף מטבילין כמו שהן.

ד. האכף – טמא מושב. והתפוס שלו – טמא מרכב. ושאר כל תפיות שבצדדין, אם היו רחבות טפח – טמאות. רבי שמעון אומר: שלשה מרכב ושלשה מושב. וריז

הרחב שלו - מנגבו והוא טהור. טרפש חלק וטבלא חלקה שנפלו משקין על מקצתו - כלו טמא; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: נפלו על תוכו - כלו טמא. על אחוריו - אינו טמא, אלא אחוריו בלבד, נפלו על גבי הרחב שלו - מנגבו והוא טהור. שלחן שנפלו משקין על מקצתו - כלו טמא. נפלו על אחוריו - אינו טמא אלא אחוריו. נפלו על גבי הרגל שלו - מנגבו והיא טהורה. אמר רבי יהודה: אני אומר, הלכה, מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהיות נותנין על גבי רגלו של שלחן משקין טמאין. ואמרו משקין שעל גבי רגליו - מנגבה והיא טהורה.

ב. המרדע שנפלו משקין על מקצתו - כלו טמא. (נפלו לאחוריו - אין טמא אלא אחוריו); דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: נפלו על החרחור - אינו טמא אלא שבעה. ועל הדרך - אין טמא אלא ארבעה. זומא - ליסטרון שנפלו משקין על תוכה - טמאה כלה. נפלו על אחוריה - אינו טמא אלא אחוריה. תוכה והמזלג והיד - טהורין. נפלו על גבי המזלג - חולקין את היד. המשמש את הטמא - טמא. והמשמש את הטהור - טהור. נפלו על גבי היד - מנגבה והיא טהורה. קפה שנפלו משקין לתוכה - כלה טמאה. נפלו על אחוריה - אחוריה טמאין. תוכה והאזן - טהורין. נפלו על גבי האזן - מנגבה והיא טהורה. אלא שנהגו כהנים, שלא יהו מקימים את הגבים טמאין, מפני התקלה. הרבע וחצי הרבע, חקק את הרבע, ועתיד לחוק את חצי הרבע, חקק את חצי הרבע, ועתיד לחוק את הרבע - טהור, עד שיחוק את שניהם. נטמאו אחורי הרבע במשקין - אחורי חצי הרבע טמאין. וכשהוא מטביל את הרבע - צריך להטביל את חצי הרבע. היה עליו דבר חוצץ והטבילו - לא עשה כלום.

ג. הרבע שמלאוהו עצים ותקעו; רבן שמעון בן גמליאל ורבי מטמאין עד שיקבענו במסמר. אמר רבי עקיבה: לא

האשקלוני, ומדוכה המדיית והתפוס - אלו שלשה מרכב. ישיבת הסוס והאנקה והאכף - אלו שלשה מושב. המטה, הכר והכסת של מת; רבי מאיר אומר: אין מטמאין מדרס. וחכמים אומרים: מטמאין מדרס, מפני שהנשים יושבות עליהן ומבכות את מתיהן, והכל שוין שהן טמאין טמאת מת. שלשה מטות הן: העשויה לשכיבה - טמאה מדרס. שכורמים עליה כלים - טמאה טמא-מת. ושל מלבני בני לוי - טהורה מכלום. שלש עריסות הן: העשויה לשכיבה - טמאה מדרס. ושל בנות - טמאה טמא מת. ושל סרגין ושל צירין - טהורה מכלום. שלש סבכות הן: של זקנה - טמאה מדרס. ושל ילדה - טמאה טמא מת. נקרעה ואינה מקבלת רב השער - טהורה מכלום. שלשה סנדלין הן: של אדם - טמא מדרס. של בהמה של מתכת - טמאה טמא מת. ושל שעם ושל צפירה - טהורה מכלום. רבי יוסי אומר: כל הפרקלינין - טהורים. וחכמים אומרים שלשה פרקלינין הן: של צדי חיה ועוף - טמא מדרס. ושל הגבין - טמא טמא-מת. ושל קציץ - טהור מכלום. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: כף של מאונים - שהוא טמא טמא-מת וטלאו על שולי הפיחם מבפנים, בין נקוב ובין שאינו נקוב - טמא. מבחוץ, נקוב - טמא. ושאין נקוב - טהור. טלאו על צדו מבפנים, נקוב - טמא. שאינו נקוב - טהור. מבחוץ, בין נקוב ובין שאינו נקוב - טהור.

מסכת פלים בתרא פרוק שלישי

א. פר שהפכו, נעשה אחוריו - תוכו, ותוכו - אחוריו. קפה שהפכה, נעשה אחוריה - תוכה, ותוכה - אחוריה. רבי מאיר אומר: כל שיש לה תפראות - יש לה אחורים ותף. וכל שאין לה תפראות - אין לה אחורים ותף. רבי יהודה אומר: כל שיש לו פנים - פניו תוכו. המזנין שנפלו משקין על מקצתו - כלו טמא; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: נפלו על תוכו - כלו טמא. על אחוריו - אין טמא אלא אחוריו בלבד. נפלו על גבי

מסכת פלים בתרא פרק רביעי

א. תפלה, אימתי מקבלת טמאה? משתגמר מלאכתה. קצעה, אף על פי שהוא עתיד לתן בה את הרצועה - טמאה. ומאימתי טהרתה? של יד - משיתיר משלש רוחות. ושל ראש - משיתיר שלש רוחות ובין קציצה לחברתה. כיון בתוך כיון שנטמא אחד מהם במשקה - הוא טמא וחברו טהור. במה דברים אמורים? בזמן שהיו שניהן שוין. אבל אם היה חיצון על הפנימי, נטמא פנימי - נטמא חיצון. נטמא חיצון - לא נטמא פנימי. במה דברים אמורים? במשקה, אבל בשרץ - שניהן שוין. אמר רבי נתן: לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על צרור המעות שהוא טהור, על מה נחלקו? על צרור המרגליות, שרבי אליעזר מטמא, וחכמים מטהרין. צרור המרגליות, תוכה - טמא, פשוטו - טהור. מטמא ומטהר, אפלו עשרה פעמים ביום. עור שעשאו להיות נותנו על לבו, בשעת הקציר, מפני השרב, אם יש בו חמשה על חמשה - טמא. ואם לאו - טהור. לעקבו ולפרסותו, אם חופה את רב הרגל - טמא. ואם לאו - טהור.

ב. סנדל של קש, רבי עקיבה מטמא. והאשה חולצת בו ויוצאין בו בשבת, ולא הודו לו. סנדל שנפסק שתי אזניו, או שתי תרסיותיו, או שנטל כל הכף שלו - טהור. נפסקה אחת מאזנו או אחת מתרסיותיו, או שפרשה ממנו רב הכף שלו - טמא. רבי יהודה אומר: הפנימית - טמא. החיצונה - טהור. סנדל שנפחת, ומקבל את רב הרגל, מנעל שנפרס וחופה את רב הרגל, ונתפסקו רצועותיו או שנטלו האונגלים שלו - טמא. נפחת ואינו מקבל את רב הרגל, נפרס ואינו חופה את רב הרגל, ונתפסקו אזניו - טהור. מנעל שעל האימום, רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. אמר רבי שמעון שזורי: לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על מנעל שעל האימום שהוא טהור, על מה נחלקו? על שנטל מן האימום, שרבי אליעזר מטהר

הזכרו בית הצביטה אלא לכוסות, שלא יהיה שותה, וראשון ראשון מטמא. משקין טמאין שהיו נתונים אבית צביטתו של כוס, ונגע בהן כבר טהור - נטמא הפכר. משקין טהורין שהיו נתונים אבית צביטתו של כוס, ונגע בהן כבר טמא - נטמאו המשקין. משקין טמאין שהיו נתונים על גבי הארץ, ונגע בהן כוס, שאחוריו טהורין בבית צביטתו - נטמאו אחורי הכוס. משקין טהורין שהיו נתונים על גבי הארץ, ונגע בהן כוס שאחוריו טמאים בבית צביטתו - נטמאו המשקין. רבי מאיר אומר: לידים הטמאות, כיצד? אי אפשר לומר בנגוב, שאין הידים מטמאות הנגוב. אי אפשר לומר במלא משקין, שעד שלא יגע בהן נטמאו המשקין, אמור מעתה, היו ידיו טמאות ואחורי הכוס היו טהורין, ומשקה טופח באחורי הכוס - אוחזו בבית צביטתו, ואינו חושש שטמא נטמאו המשקין שבאחורי הכוס, מחמת ידיו, ויחזרו ויטמאו את הכוס.

ד. רבי יוסי אומר: לידים טהורות כיצד? היו ידיו טהורות ועליהן משקה טופח, ואחורי הכוס טמאין - אוחזו בבית צביטתו, ואינו חושש שטמא נטמאו משקין שעל גבי ידיו מחמת הכוס, ויחזרו ויטמאו את ידיו. רבי טרפון אומר: ערכה גדולה של עץ - יש לה בית הצביטה. זה הכלל, נטילתו באחת - צביעתו באחת. נטילתו בשתים - צביעתו בשתים. מקום אחיזתו - שם צביעתו. רבי יהודה אומר: כלי שיש לה אגן ואזן, ואזן ויד, ואין לו בית הצביעה. כלי הקדש - אין להם אחורים ותך ובית הצביעה, ואין מטבילין פלים בתוך פלים לקדש. אמר רבי יוסי: מה זה לשון כפול, כל שיש לו אחורים ותך - יש לו בית הצביעה. וכל שאין לו אחורים ותך - אין לו בית הצביעה. אחד קדשי המקדש ואחד קדשי הגבול לכהן. כל הכלים יורדין לידי טמאתן במחשבה, ואין עולין מידי טמאתן אלא בשנוי מעשה. רבי יהודה אומר: אין שנוי מעשה אלא לקלקול.

וּחְכָמִים מְטַמְּאִין, מִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה נִנְעָלַת בּוֹ, וּמְחִזְרִיתוֹ לְאִימוֹם.

ג. עור החמור², ועור החמר³, ועור הכתן⁴, ועור הרופא, ועור הלב של קטן, ועור שהבנות טוות עליה, אם יש בו חמשה על חמשה - טמא. ואם לאו - טהור. עור השטיח, ועור העריסה, ועור הקטבליא, ועור הכר, ועור הכסת, אף על פי שאין בו חמשה על חמשה - טמא. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם יש בו חמשה על חמשה - טמא. ואם לאו - טהור, שאין עור טמא פחות מחמשה על חמשה. עור שעשאו לתכריך⁵, אפלו כל שהוא - טמא. אמר רבי אלעזר ברבי יוסי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עבי ארגמן, ועל עבי תכריך ארגמן שהן טמאין טמא-מת, על מה נחלקו? על עבי כסות ועל תכריך כסות, שבית שמאי מטמאין מדרס. ובית הלל אומרים: טמא טמא-מת. תכריך ארגמן, תוכו - טמא. פשוטו - טהור. מטמא ומטהר אפלו עשרה פעמים ביום. עבי הצמר ואוירטין⁶ הבאין ממדינת הים, אף על פי שהן באין במדה - טמאין.

ד. השדה והתבה והמגדל של עצם ושל גמי; רבי מטמא ורבי יוסי ברבי יהודה מטהר. רבי שמעון בן מנסיא אומר: אצבע שהוא עתיד לקצעה ולטול זנבה - טהורה. וכלן שהן מחסרין לשלק, למתח ולנגב - טהורין. מחסרין סיכה - טמאין. מחצלת, בין בית הגנב ובין בית הגולן - מחשבה טמאה, מפני שהבעלים מתיאשין ממנה. חפוי בית הלגיגין ובית הכוסות, אף על פי שיש בו חמשה על חמשה - טהור, שאינו אלא חפוי, ומשום חבורי כלים - טמא. עור

שבפני החמור, אף על פי שיש בו חמשה על חמשה - טהור, שאינו אלא חפוי. הכסת שלו - טהורה. היתה תפורה לאכף - טמאה. ומקבלת כל שהוא - טמאה. העושה פסיקיא לשפיר, וללב, ולצדדי בהמה - טהורה. לתחת כרסו של חמור - טמאה. שירי פסיקיא - ארבעה טפחים, כדי לתן תחת כרסו של חמור. העושה פסיקיא כל שהוא לחזק בה שקין ומרצופין - טהורה. להלף בה מקום למקום - טמאה. כל הגדלות⁷ באדם - טהורין, חוץ משל שק ושל בגד. ובבהמה - בלן טהורין. הקלע שבית קבול שלה של משוחות; רבי דוסא בן הרכינס מטהר, וחכמים אומרים: שלש - טמאה. ושתים - טהורה. נפסקה אמצעית - טמאה. והחיצונה - טהורה. נשתיר בה טפח - טמאה. נפסק בית הפקוע שלה - טמאה. כל החוצלות, בין של שעם, ובין של שק, ובין של צפירה; רבי דוסא בן הרכינס אומר: טמא-מת. וחכמים אומרים: טמא מדרס.

מִסְכַּת כָּלִים בְּתָרָא פָּרָק חֲמִישִׁי

א. חלוק של בד, מאימתי מקבל טמאה? משתגמר מלאכתה. ואילו היא גמר מלאכתה? משיפתח את פיה. הגדול לפי גדלו, והקטן לפי קטנו. ומאימתי טהרתו? משבילה, ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה ונשתיר בו רבו מלמעלה - טמא. רבו מלמטה - טהור. ואם נקרע מבית פיו - טהור. חלוק של עור, מאימתי מקבל טמאה? משתגמר מלאכתו. איזוהי גמר מלאכתו? משיפתח את פיו. הגדול לפי גדלו, והקטן לפי קטנו. ומאימתי טהרתו? משבילה, ואינו משמש מעין מלאכתו. בלה, ונשתיר בו רבו, מלמעלה - טמא. רבו

² שמוניהין תחת משיא החמור.
³ המוליק את החמור.
⁴ אומני פשתן.
⁵ לכה בו דבר.
⁶ כלים גדולים שמוליכין בתוכן סהורה על הספינה - טמאין, הואיל ואין להם שוליים.
⁷ הנרא גורם - עור.
⁸ מקולעין, והוא אריג.

ג. תלית שהתחיל בה לקרוע, עד שלא נקרע רבה, הנוגע אפלו במפרש מכאן ומכאן - חבור. משנקרע רבה, הנוגע אפלו במחבר - אינו חבור. אלו הן העבין ואלו הן הדקין: כגון הבורצין, והברתצים, והפמליאות, והחמילות, והלכדים, והסגוסין - אלו הן העבים. השיראין, והסריקים, והפלף, והפיליון של ראש - הן הרפין - אין בהן משום שלש על שלש, אבל יש בהן משום שלשה על שלשה. העושה חלוק מן המשמרת, אם יש בה שלשה על שלשה - טמא. אם לאו - טהור. משמרת של יין שבלתה, אם משמשת מעין מלאכתה - טמאה. ואם לאו - טהורה. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: של שק ושל בגד - שעורה בשמרים. של שעם ושל צפירה ושל חבלים - שעורן ברמונים.

ד. משפך של גתות, אף על פי שהוא עשוי ככבך - טמא. חוט שפרש מן הכבד, אפלו מאה אמה - כלו חבור אחד. וזה שהוא תופר בו, כל שהוא צרף התפירה - חבור. וכל שאינו צרף התפירה - אינו חבור. חלוק של יוצאת-החויץ, שהוא עשוי כשככה, עשה לו שפה שלש אצבעות, בין מלמעלה ובין מלמטה ובין מן הצדדין - טמא. רבי אלעזר בן יעקב אומר: העושה בגד מן החרס, ומן המצודה, וכפלו ותפרו, ואין בשרו נראה מתוכו - טמא. שביס של סככה - טמא בפני עצמו, מפני שהוא מתקנו לשככה אחרת. וכמה יהיה שעורו? כדי שיהא מקיף מאזן לאזן. הטסין, והצפויין, והחליות שבו - טהורין. ומשום חבורי שביס - טמאין. והרצועות שבו, תפורות - חבור. קשורות - אינן חבור. אחרים אומרים: שככה של זקנה שנקרע, ונתנה על הכסא, ובשרה נוגע בכסא - טהורה. ואם לאו - טמאה. שירי פסיקא - כדי לחגור על מתניה של קטנה. שירי הקלקן ופופמיאות - כדי לכוף על אצבע קטנה.

מלמטה - טהור. ואם נקרע מבית פיו טהור. העושה לתכריך, אפלו כל שהוא - טמאה. העושה חלוק מן הלכד, אם יש בו שלשה על שלשה - טמא. ואם לאו - טהור, שאין בלכדין פחות משלשה על שלשה. חלוק של לכד שבלה, אם משמש מעין מלאכתו ראשונה - טמא. ואם לאו - טהור. העושה מעטפת מן הלכד אינה מקבלת טמאה, עד שתגמר מלאכתה. בלתה, אם יש בה שלשה על שלשה - טמאה. ואם לאו - טהורה.

ב. כף של עור, שהתקינה לחגור בה את מתניו - טמאה. כף של סיב, שהתקינה לחגור בה את מתניו - טהורה. שתי כפין של סיב, שתפרן זו בזו, והתקינם לחגור בהן את מתניו - טמאות. אמר רבי יוסי, שאל יונתן בן חרסא איש גנוסר לפני זקנים ביבנה: שני כפין של סיב שתפרן זו בזו והתקינם לחגור בהן את מתניו, מה הן? אמרו לו: טמאות. נקוריי רטב באביהן, מה הן? אמרו לו: אפלו כל הדקל כלו - אסור. מותר הפיפירות⁹ כמה הן? אמרו לו: עד מקום שהחדש יכול להלך כל אותה שנה. העושה חגור מצדו של בגד, ומצדו של סדין; בית שמאי מטמאין, ובית הלל מטהרין, עד שימול¹⁰. מאמצעיתו של בגד ומאמצעיתו של סדין, ומל מרוח אחת; בית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין, עד שימול מצדו השני. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על העושה חגור מאמצעיתו של בגד ומאמצעיתו של סדין, ומל מרוח אחת - שהוא טהור, עד שימול מצדו השני, על מה נחלקו? על העושה חגור מצדו של בגד ומצדו של סדין, שבית שמאי מטמאין ובית הלל מטהרין, עד שעה שימול. רבי שמעון בן גמליאל אומר: חגור שבלו צדדיו ואמצעיתו קימת - טמא משום שירי חגור. שפה שפרשה מן הכבד, והתקינה לחגר בה מתניו - טמאה, מפני שהיא כגלגלין.

¹⁰ שיעשה אימרא גם מצדו השני.

⁹ עצים התקועים בארץ ומדלה עליהם את הגפן.

מִסְכַּת כְּלִים בְּתָרָא פְּרָק שִׁישִׁי

א. הַמְשָׁנָה בְּכָלִי עוֹר, מִן הַפְּשוּט לַפְּשוּט – טָמֵא. מִן הַפְּשוּט לַקְּבוּל, מִן הַקְּבוּל לַפְּשוּט, מִן הַקְּבוּל לַקְּבוּל – טְהוֹר. וּבִבְגָד – הַכֹּל טָמֵא. אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֻבְרִי הִיוּ אוֹמְרִים: הַשֶּׁק, וְהָעוֹר, וְהַמֶּפֶץ, שֶׁטִּלְאָן זֶה עַל זֶה – לֹא בְטָלוּ זֶה אֶת זֶה. הַשֶּׁק, וְהָעוֹר, וְהַמֶּפֶץ שֶׁנִּקְרָעוּ, אִם נוֹתְנִן עַל הַכֶּסֶא, וּבִשְׂרֹו נֹגַע בְּכֶסֶא – טְהוֹר, וְאִם לֹא – טָמֵא. הַשֶּׁק, וְהָעוֹר, וְהַמֶּפֶץ, שֶׁנִּקְרָן לְאַשְׁפָּה – טָמֵאִין. מְטִלִית שֶׁטִּלְאָה עַל הַקֶּפֶה – צְרִיכָה מַחְשָׁבָה אַחַר פְּרִישְׁתָּהּ. טִלִית שֶׁל עֲנִי שֶׁבִלְתָּהּ, אִם הִיוּ רַב שִׁפְתוּתִיָּה קִימוֹת, אָךְ-עַל-פִּי שְׁאִין בְּהַ שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ – טָמֵאָה. אִין רַב שִׁפְתוּתִיָּה קִימוֹת, אִם יֵשׁ בְּהַ שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ – טָמֵאָה, וְאִם לֹא – טְהוֹרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ, אִם יֵשׁ בְּהַ שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ – טָמֵאָה. וְאִם לֹא – טְהוֹרָה. הִיוּ דְבָדוּלִין¹¹ יוֹצְאִין הִימְנָה, כֹּל שֶׁכָּנְגַד הַשְּׁפָה – חִבּוּר. וְכֹל שְׁאִינוּ כָּנְגַד הַשְּׁפָה – אִינוּ חִבּוּר.

ב. הַחֲמַת שֶׁפָּחְתָּהּ הִכְהֵן לְהִיּוֹת רוּדָה בְּהַ כְּפַר תְּרוּמָה – טְהוֹרָה. עוֹר שֶׁעֲשָׂאוּ לְשִׁלְחָן, לְהִיּוֹת אוֹכֵל עֲלָיו – טָמֵא, וְשַׁעוֹרוֹ בְּטַפַּח. בֵּית יָד וְחִפְתָּ שֶׁל חִלּוּק – הָרִי אֵלּוּ נִמְדָדִין כְּפוּלִין. זֶה הַכֹּלֵל, הַבָּא כְּפוּל – נִמְדָד כְּפוּל. הַבָּא פְּשוּט – נִמְדָד פְּשוּט. אֲמַר רַבִּי יוֹסִי: [וְכִי בְּאִיזָה מְדָרְס נִגַע זֶה? מוֹדָה רַבִּי יוֹסִי¹²], שְׂאִם הִיוּ שְׁנַיִם זֶה עַל גְּבִי זֶה – לֹא בְטָלוּ זֶה אֶת זֶה. שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ הַבֵּית – הָרִי זֹו טָמֵאָה, שֶׁכֹּל הַבֵּית מִן הַמִּצְעָנֶע. מִצָּאָה אַחַר הַדִּלְתָּ, אוֹ כְּסוּחָה, אוֹ פּוֹנְדִין צְרוּרָה בְּהַ, אוֹ מַחַט תְּחוּבָה בְּהַ, אוֹ שְׁהִיתָה פְּקוּקָה בְּסַל וּבַקֶּפֶה – טְהוֹרָה. וְלַעוֹלָם אִינָה טָמֵאָה, עַד שֶׁיִּצְנִיעֶנָה לְבָגַד. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְדַבֵּר שֶׁהוּא מְקַבֵּל

טָמֵאָה – טָמֵאָה. וְלְדַבֵּר שְׁאִין מְקַבֵּל טָמֵאָה – טְהוֹרָה.

ג. שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ שֶׁהִיָּה בְּהַ חוּט שֶׁל תְּאוּמוֹת – טָמֵאָה. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הִיְתָה כְּלָה שֶׁל תְּאוּמוֹת – טָמֵאָה. אִם יֵשׁ בְּהַ אִימְרָא – טְהוֹרָה. פְּחוֹת מִשְׁלֵשָׁה עַל שְׁלֵשָׁה שֶׁהִתְקִינוּ לְפוּק בּוֹ אֶת הַמְּרוֹחֵץ, וְלִנְעַר בּוֹ אֶת הַקְּדָרָה, וְלִקְנַח בּוֹ אֶת הַרְחִים, מִן הַמוֹכֵן – טָמֵא, וְשְׁאִינוּ מוֹכֵן – טְהוֹר; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בֵּין שֶׁהוּא מִן הַמוֹכֵן וּבֵין שְׁאִינוּ מִן הַמוֹכֵן – טְהוֹר; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בֵּין שֶׁהוּא מִן הַמוֹכֵן וּבֵין שְׁאִינוּ מִן הַמוֹכֵן – טָמֵא. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בֵּין מִן הַמוֹכֵן וּבֵין שְׁאִינוּ מִן הַמוֹכֵן – טְהוֹר. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מִן הַמוֹכֵן – טָמֵא. שְׁלֵשׁ מִן הַמוֹכֵן – טְהוֹר.

ד. שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ שֶׁעֲשָׂאָה לְאַסְפְּלָנִית, מְלוּגְמָא וּרְטִיָּה – טְהוֹרָה. שְׁלֵשָׁה עַל שְׁלֵשָׁה שֶׁעֲשָׂאוּ לְאַסְפְּלָנִית, מְלוּגְמָא וּרְטִיָּה – טָמֵאָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ – טְהוֹרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֲסַפְּלָנִית – טְהוֹרָה, מְלוּגְמָא וּרְטִיָּה – טָמֵאָה. וְכֵן הִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַעוֹשֶׂה אֲסַפְּלָנִית מִן הַסַּמְמִין – טְהוֹרָה, וּמִן הָעֶשְׂבִּים – טָמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִנְעֶרֶת. וּבַעוֹר, אֲסַפְּלָנִית – טְהוֹרָה. מְלוּגְמָא וּרְטִיָּה – טָמֵאָה. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבֵּן גַּמְלִיאֵל בְּמִטְפָּחוֹת סְפָרִים, וְכַדְבְּרֵיו אֲנוּ מוֹרִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף שֶׁל קִלְתִּית¹³ כִּיּוֹצֵא בְּהֵן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צְדוּק אוֹמֵר: אֲנִיגְלִין¹⁴ שֶׁל סֶפֶר – טְהוֹר. וְהִתִּיק שְׁלוֹ – טָמֵא. וְהָעֵמוּד שָׁבוּ – חִבּוּר לְטָמֵאָה וְלֹהֲזָאָה.

¹¹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָע – יוֹצְאִים שֵׁם חוּטִים.

¹² הוֹסֶפֶת זֹו עַל פִּי הַנְּהָה שֶׁל גִּירְסַת 'אוֹר הַגְּנוּז'

עַל הַתּוֹסֶפֶתָא.

¹³ סְלִים.

¹⁴ סַפְסַל שֶׁשְׂמִים עָלָיו אֶת הַסֶּפֶר.

ה. כפה של זקנה שהוא טמא מדרס, ונתנו לספר; רבי מאיר מטהר ורבי יוסי מטמא. כל הכלים יורדין לידי טמאתן במחשבה, ואין עולין מידי טמאתן אלא בשנוי מעשה. רבי יהודה אומר: שנוי מעשה, אינו אלא לקלוקל.

מסכת פלים בתרא פרק שביעי

א. נימי פסיקיא ומקטורין - כל שהן. נימי של אפוקרסין - עשר. ואם יש בהן סבף - כל שהן. רבי שמעון בן גמליאל אומר: סבף עולה למדת שלשה על שלשה, ואינו עולה למדת שלש על שלש. היה רחב ונתנו על הכפסא, אם נתנו על הכפסא ובשרו נוגע בכפסא - טהור. ואם לאו - טמא. נימי הברסין, והפמליאות, והחמילות, והלבדין, והסגוסין, והפרים, והקסות - שלש אצבעות. חוט המשקלת - שנים עשר. ושל חרשים - שמונה עשר. ועביו כעבי כליו. חוט של בנאין ושל סידין - חמשים אמה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף של משוחות - חמשים אמה. חוט המאונים של שוקלי מתכות - טפחים, מפני שהוא תופס בשתי ידיו ומגביה.

ב. יד הסכין - טפח, ושירי הסכין - טפח, ושירי הכוש - טפח, ושירי השפוד - טפח, ושירי המזרה - טפח, ויד הקרדס מאחוריו - שלש אצבעות. ורבי יוסי אומר: טפח מאחוריו - טהור כלו. יד הכילוף וכן הכילוף - חמשה. יד הפוחת וכן הפוחת - חמשה. יד בן חולף - חמשה, ושל חולף - ששה. יד מגרפה של בעלי בתים, בית שמאי אומרים: שבעה. ובית הלל אומרים: שמונה. של סידין, בית שמאי אומרים: תשעה. ובית הלל אומרים: עשרה. יותר מכאן, אינו חבור, לא לטמאה ולא להזאה. במה דברים אמורים? בזמן שעתידי לגוד, אבל בזמן שאינו עתידי לגוד - חבור לטמאה ואין חבור להזאה; דברי רבי מאיר. ורבי יוסי אומר: אף לא לטמאה. אמר רבי יוסי: אני אמרתי דבר אחד, והם אמרו דבר אחד, אני אמרתי להם - אי אתם מודים בחוט של בנאים, ושל

סידין, חמשים אמה, שאם רוצה לקים יותר מכאן - שהוא טהור. והם אמרו לי: אי אתה מודה בנימי הסדין והסודרין, והטרטין, והפליון של ראש - ששה אצבעות. ושל אפוקרסות - עשר. שאם רוצה לקים יותר מכאן - שהוא טמא. ורואה אני את דברי מדבריהן, שאני משיבן מדבר שאינו חבור לטמאה ולהזאה על דבר שאינו חבור לטמאה ולהזאה, והן משיבין אותי מדבר שהוא חבור לטמאה ולהזאה על דבר שמודים שאינו חבור להזאה. כל אלו שאמרו שירי - וידות ידותיהן מלפניהם. את שדרכו לאחז בידו אחת, כגון יד הקרדס - טפח. ואת שדרכו לאחז בשתי ידיו כגון יד [המקור] המגרפה - טפחים.

ג. כלי זכוכית - טמאתן מדברי סופרים. פשוטיהן - טהורין. ומקבליהן - טמאין. השדה, והתבה, והמגדל של זכוכית, הבאין במדה - טהורין. ושאר כל כלי זכוכית, אף על פי שבאין במדה - טמאים. וזה חמר בכלי זכוכית מכלי עץ. כלי זכוכית - אין מקבלין טמאה עד שתגמר מלאכתן, ורבי שמעון בן גמליאל אומר: משינטלו מן הספות. תמחוי שעשאו אספקלריא, אף על פי שמשתמש בו - טהור. היה טמא ועשאו אספקלריא - טמא, עד שיקבענו במסמר. תרוד של מתכת, בין שיש לו יד ובין שאין לו יד, בין מקבל כל שהוא ובין שאין מקבל כל שהוא - טמא. ושל עץ, ושל עצם, ושל זכוכית מקבל כל שהוא - טמא, שאין מקבל כל שהוא אלא ממגמג ושופך. רבי אליעזר אומר: טמא, ורבי יוחנן בן גורי מטהר.

ד. כוס של זכוכית שנקב והטיף לתוכו אבר, רבי יוסי אומר משום רבי יוחנן בן גורי: טמא משום כלי זכוכית. רבי שמעון בן גמליאל אומר: יהודה בן שמוע היה מטמא משום רבי מאיר משום כלי מתכות, וחכמים מטהרין. קתון של זכוכית שנטלו שוליו, אם יכול לישב פדרכו, רבי מטמא וחכמים מטהרין. ואם מתחלה עשאה שלא שולים - הכל מודים שהוא טמא. הכוס והצלוחית

שְׁנָקְבוּ, בֵּין מְלַמְעָלָה וּבֵין מְלַמְטָה -
 טְהוּרִין. תְּמַחֲוֵי וּקְעָרָה שְׁנָקְבוּ מְלַמְעָלָה -
 טְמֵאִין. מְלַמְטָה - טְהוּרִין. נִסְדָּקוּ, אִם יִכּוּלִין
 לְקַבֵּל אֶת הַחֲמִין כְּצוּנָן - טְמֵאִין. וְאִם לֹא -
 טְהוּרִין. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוּק אָמַר:
 הַכּוֹסוֹת, הַצִּידוּגִים, הַחֲתוּכִין - טְהוּרִין,
 מִפְּנֵי שְׁסוּרְחִין אֶת הַפֶּה, וְחֲכָמִים מִטְמֵאִין.
 צְלוּחִית שֶׁל שֶׁמֶן, וְשֶׁל יַיִן, שְׁנֹטֵל פִּיהָ, אִם
 נֹטֵלֶת בְּיַד אַחַת - טְמֵאָה. וְאִם בְּשְׁתֵּי יָדָיו -
 טְהוּרָה. פָּנֶס שֶׁל זְכוּכִית שֵׁישׁ בּוֹ בֵּית קַבּוּל
 שֶׁמֶן - טְמֵא. בֵּית קַבּוּל גֵּר - טְהוּר. וְאִינוּ
 טְמֵא אֲלֵא הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצֶּרֶד. הַמְטָה,
 וְהַכֶּסֶא, וְהַסְּפָל, וְהַקְּתָדְרָא, וְעִרְסָה שֶׁל
 זְכוּכִית, וְכָל מְדָרְס כָּלִי זְכוּכִית - טְהוּרִין.
 הָאוּלָר, וְהַקּוּלְמָס, וְהַמְטוּטְלָת, וְהַמְשַׁקְלוֹת,
 וְהַעֲכִירִין, וְהַפֶּן, וְהַכְּנָה שֶׁל זְכוּכִית -
 טְהוּרִין.

<p>19</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>כב</p> <p>22</p>	<p>עלות השחר _____ 6:04 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:57 בבלי: ברכות טז • ירושלמי: ערובין מו • תוספתא: כלים בתרא א ב"ר: דניאל יא-יב • רמב"ם: שלוחין ושותפים ג</p>
<p>20</p> <p>שני Monday</p>	<p>כג</p> <p>23</p>	<p>עלות השחר _____ 6:03 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:58 בבלי: ברכות טז • ירושלמי: ערובין מז • תוספתא: כלים בתרא ב ב"ר: עזרא א-ב • רמב"ם: שלוחין ושותפים ד</p>
<p>21</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>כד</p> <p>24</p>	<p>עלות השחר _____ 6:03 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:00 בבלי: ברכות יח • ירושלמי: ערובין מח • תוספתא: כלים בתרא ג ב"ר: עזרא ג-ד • רמב"ם: שלוחין ושותפים ה</p>
<p>22</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>כה</p> <p>25</p>	<p>עלות השחר _____ 6:02 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:01 בבלי: ברכות טז • ירושלמי: ערובין מט • תוספתא: כלים בתרא ד ב"ר: עזרא ה-ו • רמב"ם: שלוחין ושותפים ו</p>
<p>23</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>כו</p> <p>26</p>	<p>עלות השחר _____ 6:02 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:02 בבלי: ברכות כ • ירושלמי: ערובין נ • תוספתא: כלים בתרא ה ב"ר: עזרא ז-ח • רמב"ם: שלוחין ושותפים ז</p>
<p>24</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 4:46 ודלקת הנרות</p>	<p>כז</p> <p>27</p>	<p>עלות השחר _____ 6:01 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:03 בבלי: ברכות כא • ירושלמי: ערובין נא • תוספתא: כלים בתרא ו ב"ר: עזרא ט-י • רמב"ם: שלוחין ושותפים ח</p>
<p>25</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 6:17 זמן מוצש"ק</p>	<p>כח</p> <p>28</p>	<p>עלות השחר _____ 6:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 5:04 בבלי: ברכות כב • ירושלמי: ערובין נב • תוספתא: כלים בתרא ז ב"ר: נחמיה א-ב • רמב"ם: שלוחין ושותפים ט</p>

מברכים חודש שבט המולד: שב"ק צופרי, 46 מינוט און 9 חלקים נאך 8

ווער עס האט נישט פאראכטן זיינע עבירות פון די יונגע יארן, דורך דעם
 קומען אויף אים דאגות.

(ספר המדות אות ענבות סימן א')